

ELŐFIZETÉS:

Egész évre 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagjak
a laptulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETESI DÍJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többesről hirtel-
től 500 kr. Nyitá-
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Fándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

Egy nagy társadalmi baj — mely nem létezik.

Yörgy Aladár a »Föld és népei« című műve III-ik kötetének 446-ik lapján Bács-Bodrogh megyéről így szól: »A bácskai sváb általában vagyonos és kereskedői tapintattal bíró nép, az uri osztály ellenben átlag tékozló s dorbézolásra hajlandó. Ez egyik oka, hogy e terület legnépesebb városai inkább nagy faluk. Pedig Zomborban 24,693, Zentán 21,200, Baján 19,241 s Szabadkán plane 61,367 lakos van, Budapest és Szeged után a legtöbb. E népes s gazdag városokban az elődott okoknál fogva kevés a szellemi élet s a társadalmi tevékenység igen lanyha. Egy-egy gyarló vidéki lap s tanintézetek képezik jóformán az összes szembeötlő tevékenységet, a többimágánosok buzgalomból és ügyességéből áll fenn a föld áldott termékenységgel egyetemben.«

E hízelgő ismertetés, senkit sem indított volna arra, hogy az író ellen tiltakozzék, bár a cimlapon híreszteltetik, hogy a mű angol, dán, orosz, francia, skót és cseh fordításban is megjelent, ha idézett sorainak igazolására a »Hon« 199-ik számában »Egy nagy társadalmi baj« feliratu cikkében újból több oly dolgot fel nem hoz, a melynek igaztalanságával csak méltánytalansága versenyezhet. Kétségbe nem esünk a »Hon« és Gy. A. ez ítélete miatt, de észrevétlenül sem hagyhatjuk, mert qui tacet consentire videtur, és a tényeket mint Gy. A. helyesen megjegyzi »elhallgatni nem szabad s nem tanácsos.« Nehogy ismet azt mondja cikkéző, hogy »semmi okot és adatot, melyekből valamiképp következtetni lehetne, hogy e sorokban hibát követett el« ellene fel nem hoznak, a következőkben lehetőleg tárgyilagosan csakis okok és adatokra támaszkodva válaszolunk.

A mit Gy. A. a bácskai svábokra nézve dicséretet mond, ebben teljesen egyetértünk s ezt annál is inkább, mert e megye lakosságának német ajku contingense 848-ban és mindenkor igen jó magyar hazafinak bizonyult be; legújában is a német Schulverein együgyű igazatásai alkalmából is tiszta honfiumi érzelmeinek oly eclatans bizonyítékait adta, melyek egyiránt nekik és a megyének is becsületére és a magyar hazának örömeire váltak; de nagyon téved, ha azt hiszi, hogy e megye magyar és szerb ajku lakossága teljes elíteltetést érdemelne; Ada, Ó-Becse, Kanizsa stb. oly közönséggel bíró községek, hogy óhaj tandó volna, bár az egész ország olyan volna. A mit azonban az uri osztályról általában mond, hogy az »átlag tékozló és dorbézolásra hajlandó s hogy ez egyik oka annak, hogy stb.« ez épen oly igaztalan mint méltánytalan állítás.

Nem tudom, honnét ismeri Gy. A. a bácskai viszonyokat, sajnálni lehet azt, a ki informálta, mert a mondottak azt bizonyítanák, hogy az illető itt csak is dorbézoló társaságokat keresett fel — milyenek mindenütt széles e világon léteznek, nemcsak Bácskában — s ez nem e megyére, hanem rá nézve volna jellemző. Esembe jut itt egy adoma:

Egy hölgy szótárt kért kölcsön egy tanártól s azt a következő napon azon nyilatkozattal származtatta vissza: ez ocsmány szótár, mert benne minden fajtalan szó meg van. Hja, mondá helyesen a kölcsönző, ha e szótart nem kereste volna fel, nem találta volna meg.

A mit városainkról mond, az határozottan téves. Igaz, hogy azok nem oly szépek, mint Pozsony, Soprony, vagy Kassa, de ennek oka nem a quaterkázás vagy a hivatalnoki kar és a gentry elmaradottsága, hanem egyszerűen az alföldi egyhangúság, mert itt, mint egy angol e kérdésre, hogy tetszik neki ez a tájék, helyesen mondá: Hier ist keine Gegend, sondern nur Platz

für eine Gegend, pedig a fekvés is sokat tesz; továbbá itt sem köveink, sem építő fánk nincsen s ezek drágasága nehezebbé teszi a monumentális épületek emelését; végre az, hogy e városok a török háborúk után épültek, kik itt számtalanszor tabula rásat csináltak, s így fejlődésben háborgattatván, nem emelkedhetek oly polcra, mint a fent dicsért helyek. — Minden vidék városának meg van a maga specialis jellege, ezt a »Föld és népei« szerzői bizonyára tudhatják; a mi városaink külseje megfelel a magyar Alföld sajátosságainak s ezektől azt kívánni, hogy Holland vagy Belgium sajátosságaival birjanak, vagy en miniature Velencék, Párisok legyenek, méltányosan kívánni nem lehet. Városaink tíz év óta rendkívülien emelkedtek. Újvidék valódi kis Pest, Szabadka, Baja rendkívüli módon szépül, Zomborban az idén 35 uj ház épül, közöttük egy színház és három Casinó. Ha itt elevenen pezsdülő társadalmi élet nem volna, melynek fő motora a méltánytalanul meghurcolt hivatalnoki kar: a művészet szentélye, a színház és a társadalmi élet csarnokai, a casinók, vagy teljesen hiányzanának vagy zsellérkednének, pedig itt mindegyik épít magának 20-40 ezer forintos állandó tűzhelyet s ezt mind egy év alatt. Hogy csak egyet említsék — ex uno disce omnes — a zomori magyar olvasókör közadakozásból épül, melyet a megye derék főispánja Sándor Béla ur ömlga indított meg s egy nap alatt a szükségessé összeg elő lett teremtvé. A zombori gymn. tanári kar — mely szintén Gy. A. enunciatója szerint egyike a megye gyarló tanintézetének, 400 forintot ajánlott fel e nemes célra nem kölcsön, hanem ajándékképp. Ezek is Mokány Berci-féle tempók? Az adakozók sorában gentrynek nyoma sincs, mert ilyen megyénkben nem létezik, hanem oroszlan részök a pellengérezett hivatalnokai karból került ki.

Megnyugtatásunkra szolgál, hogy mások nem itélnék így városainkról, kiknek ítélete talán felér Gy. A. uréval. A »P. Napló« 201. számában így szól a magyar Alföld városairól:

»A magyar nemzet erejének java, jövője e városokban van. Intelligenciájának főlénye itt tünik ki, nyelve innen terjed, vagyona itt szaporodik, műveltsége itt virul, közszelleme erősebben lüktet s nagyobb haladásra képesíti a városi polgárokat, mint kik elszigetelten falusi magányban élnek. Minden újítás és reform a társadalmi téren a városokból indul ki, melyek mind egészséges fejlődésnek örvendenek s kivált az alföldi nagy magyar városai oszlopai, a hazának. Valamennyien a török dúlás óta emelkedtek s mily gyorsan nőttek nagyra!

Először 1848-ban szerepeltek s mindjárt azon kezdtek, hogy ők állították ki a nemzeti hadsereget, azóta a magyar népelet első tényezője lettek. Ezen alföldi nagy városokban társadalmi betegségnek nyoma sincs, demokraciájuk józan, iparkodó, takarékos és gazdag, iskoláik látogattak, műveltségük fokról fokra hág, izlésük is fejlődik s a jövő nemzedék már utóléri a nyugati városok polgárainak civilizatióját s e mellett a nép mily magyaros, beszédben, szokásban, felfogásban a faj eredetiségét megtartotta s ki-művelni iparkodik.«

Hogy a megyében a szellemi élet nem pang, bizonyítéka a fentiekben kívül, hogy ez évben területén négy fontosabb tanintézet keletkezett részben keletkezében, így Újvidéken egy kereskedelmi tanintézet, Ó Kanizsán egy polgári iskola, Zentán egy ipariskola, Adán egy földmívelési és gazdasági iskola; Ó-Becse lakosai, pedig csupa földműves gazdák, egy külön magyar gazdasági együletet alkottak, melynek »Magyar Gazdász« című külön szakközölyne is van. Ezek mind egy év eredményei, törekvései. Mellőzzük itt a virágzó gazdasági együletet, mely évenként nagyszerű kiállításokat rendez, a megyei jegyzők nyugdíjintézetét, minő alig van valahol, a különböző egyleteket stb. stb. És ez mind első sorban a valóban derék tisztviselői kar érdeme; erről tehát nem lehet mondani, hogy a városok arány-

lagos hátramaradásának okai, hanem inkább kálapot kell előttük emelni.

A ki ismeri Bácskát, az tudja, hogy itt gentry nincs. A török világ elpusztította a nemesi családokat s a kik vannak, azt lehet mondani, kivétel nélkül dicséretes versenyt tüntetnek fel a munka és szorgalom armális nélkül szűkölködő új nemeseivel, kik ma Bács megyét képezik

Jól mondja egy politikai lap:

»Nem szabad tekintet nélkül hagyni azt a tényt sem, hogy a magyar gentryre nézve az élet feltételei 48 után egészen megváltoztak. Századokig munka nélkül élt, s egyszerre oly állapotba jutott, a hol csak munka mellett lehet megélnie. Egész osztályok százados multtal nem alkalmazkodnak olyan könnyen. A magyar nemzetnek elvitázhatlan tiszteletre méltó erénye az, hogy annyira is alkalmazkodott, a mennyire eddig tette.«

A mi a magyarosodást illeti, bizonyára örömmel fog értesülni arról Gy. A. ur, hogy ezen polyglott megyének gyűlésein, hol magyarok, nemetek, szerbek egyforma arányban képviselvék, soha más szó mint magyar, fel nem hangzott s átlag a németek és szerbeknél gyakran azon tünemény észlelhető, hogy míg az öreg apa csak anyanyelvét érti, addig fiai már egyaránt beszélnek azt a magyaryelvvel, az unokák, az új generáció pedig, a magyaron kívül mást alig tud. Nem kell itt semmi előszak, semmi foicirozás, minden, hála a derék tisztviselőknak, a legjobb kerékvágásban megy: bár így volna minden megyében.

Hogy az a pár nemesi családunk, a mi van nem tékozló, bizonyítja rideg adataival a hivatalos lap árverési lajstroma, némely heten egy árverés sincs hirdelve, s havonkint is alig akad egy; tanulságos ez a szomorú statisztika minden megyére nézve, Bácskára nézve azonban nagyon örvendetes adatokat tüntet fel: ez a megye nemcsak az első az országban adóképeség tekintetében, hanem aránylag az adók összegére nézve is, s úgy szólván aránylag a legutolsó az árverések számára nézve. Ha itt a dorbézolás és tékozlás járná oly mértékben, mint azt Gy. A. írja, a dolgok épen fordítva állanának.

A ki olvassa Gy. A. következő sorait: »A quaterka lenyűgözi őket s vágyaik is csak a pillanatnyi mámor körében röpkednek s nem lesz többé magasra törő gerjedelmök« azt lehetné, hogy itt egyebet sem tesznek, mint részegeskednek. Vannak ilyen egyének az egész világon, kik búbanatukat borba akarják fojtani — ez nem bácskai specialitás. Bor termő, vendégszerető vidéken mindenütt bort isznak, — Bácskában sem többet sem kevesebbet mint másutt, csak talán kevésbé óvatosság vendégszeretők gyakorlásában mint másutt s megessik velük, hogy kiket vendégszeretők felkarolnak, azok hála fejében lerántják őket.

A mi a lapokat illeti, e megyének 10 magyar lapja van; a »Bácska« című lapnak, ha nincs is annyi előfizetője mint a »Hon«-nak, de olvasója bizonyára annyi van. A tanintézetekről nem szólok, melyek Gy. A. szerint ugyanazon jelző, a gyarló kalapja alá szorulnak, nehogy Cicero pro domo sua beszéljen.

Azt mondja Gy. A. hogy szidták és szidni fogják, míg tollat fog forgatni; ha ily alaposan fog írni, akkor jóslata be fog rajta teljesedni s nem érdemetlenül.

Dr. Margalits Els.

A községi segédjegyzőkről.

Motto: ... Enni vagy nem enni!

A lét kérdése ez ...

— Hamlet Nro. II. —

Még soha sem tapasztaltam, hogy — ha valakinek a feje fájt — más jajgatott volna helyette; — de azt tudom, hogy Cicero — a nagy bölcs és szónok — is pro domo sua szónokolt s így ő is azok közé a szentek közé tartozott, kiknek a közmondás szerint, maguk felé áll a kezük — Ebből meritek bátorságot eme soraim megírására; mert hát nekem is fáj a fejem, és hiába várom, hogy más jajgasson helyettem, s így —

hogy én se legyek kivétel a most jelzett szentek közül — magam is pro domo mea, vagyis nostra, akarok ciceróskodni.

Miután a jó isten megteremtette a világot, megalkotá az embert — és megszünt teremteni... azt hitte, hogy jól és tökéletesen van így minden — De csakhamar belátta, hogy munkája nem tökéletes, mert „nem jó az embernek magányosan lenni“ — és megteremté Évát. És ezen idő óta minden dolognak, minden eszmének és intézménynek az a sorsa, hogy nem születnek tökéletesnek; hanem az idő és körülmények behatása alatt változnak, fejlődésnek, tökéletesebbnek vagy alávétve.

Meg ne ijedjen a szíves olvasó, hogy a paradicsomnál kezdtem; — már ott vagyok, hová jutni célok. Hogy mért ítam ezt ide, azt majd megérti, ki soraimat végig olvassa.

Az 1878. évi teli közgyűlésen Bács Bodrogh megye tek. törvényhatósága a megyei jegyzők indokolt kérelmére egy évet szükségesnek tett eleget, egy elkerülhetetlenné vált intézményt hozott létre, midőn a községi segédjegyzőket rendszeresítette és a községi írnokok tartására iránt rendelkezett.

Ma már 3¹/₂ éve annak, hogy e megteremtett intézmény él, tehát már elég idő arra, hogy annak életrevalóságáról vagy egyéb oldalairól kellő tájékozottsággal és alaposan beszélhessünk; s hogy az ez érdemben alkotott szabályrendeletnek előnyeit kiemeljük, hiányaira pedig rámutassunk.

Mint hogy magam is ezen szerencsétlen branché vitézi közé tartozom; tehát nem fogom a segédjegyzőség életrevalóságát, házagpótló szükségességét, vagy a községi hivatalos teendőik pontos és gyors keresztülvételét, valamint a polgárság ezerszeres ügyesbajos dolgainak elintézésére nézve tán előnyös voltát fejtegetni, nehogy az egyszeri cigánnyal egy niveaúra jussak, ki a maga lovát dícsérte: — hanem jelgémhez híven, ezen állás existenciális oldaláról akarok egy kis jeremiádot utnak indítani.

Tehát a hivatkozott közgyűlésen alkotott szabályrendelet g) pontja mondja, hogy „segédjegyzővé csak oly egyén választható, ki a községi jegyzőkre nézve előírt községi jegyzői szigorlatot ezen megye szigorló bizottsága előtt letette; minthogy a községi jegyzőnek hivatalos távolléte, szabadságolása, vagy betegsége esetében a községi jegyzőt a segédjegyző helyettesíti; — a segédjegyzőt azon minősített egyének közül, kiket a községi jegyző jelöl ki, a községi képviselő testület választja; — a segédjegyző teendőit a községi jegyző szabja meg, alkalmaztatásuk állandó; fejelem tekintetben a segédjegyzőkre is az 1876. évi V. törvények határozatai fognak alkalmaztatni.“ — A b) pont pedig ezt írja: „az ekként rendszeresített segédjegyzők fizetésének minimuma évi 400 forintban állapítatik meg.“

Ime tisztelt olvasó, ez a vékony 400 forint az, a mi erre a sok tintapazarlásra készlet; mert e mellett nagyon sokszor nyílik alkalmunk érezni gyomrunkban azt, mit Pygmalionnak életre ébredt szép Galathea-ja érzett.

Nagyon szép volt a törvényhatóságtól, hogy az égetően szükségessé vált állást rendszeresítette; hogy a jegyzőnek a nyakába zudított óriási munkahalmaz legyűrűsére egy képzett, vizsga előfeltételével bíró alkalmat egyént adott segítségül; hogy ez által elősegítette a hivatalos ügyek gyorsabb, pontosabb elintézését; hogy rendelt egy jogerővel helyettesít a jegyzőnek hivatalos távolléte, betegsége, vagy bármily nemű akadályoztatása esetére, hogy végre a nép ügyeinek is sürgősebb elintézését ez által eszközölte. Mindenkinél eleget adott a törvényhatóság e szabályrendeletével: jegyzőnek, községi hivatalnak, a polgárságnak; csak magunknak a segédjegyzőknek adott keveset — évi meztelen 400 forintot, — adott nekik kanalat, de nincs mit vele kanalazni.

De emül sem vádolhatjuk a törvényhatóságot; az jóhiszeműleg gondolkozott rólunk, mert hiszen a fizetés minimumát állapította meg 400 forintban. Csúpan csak abban hibáztok, hogy nem szívelte meg az 1871. évi XVIII. t. c. életbe lépte óta (mely t. cikkben szüntető minimum emlegettetik) bizonyára tett tapasztalatot, hogy e minimum — ha a fizető-köteles kényére bízatik — majdnem mindig maximum is.

Bizony pedig — tekintve, hogy a legközelebb tárgyalandó országos törvényjavaslat a jegyzői vizsgához csakis 6 gym. vagy realiskolát végzett candidaturát bocsát, sőt megvénk egy igen derék jegyző kezdeményezése folytán a belügyminisiteriumnál fölterjesztést tett, melyvel — ha mindjárt kivételesen csúpan megvénkre — érettségi vizsgát és 2 évi gyakorlatot kíván (ezért inter parenthesis mind az indítványozó kitűnő jegyzőnek, mind a felterjesztő megyehatóságának a jegyzői állás jövőjének jól felfogott érdekében csak elismeréssel lehet és kell adózni); — tekintve, hogy tehát a jegyzővel egyenlően képesítve kell lennie, a jegyzőnél semmivel sem kevesebbet dolgozni, minden munkájáért annak a veszedelmes 1876. évi V. t. c. paragrafusával kokettírozni: — az a 400 frt szőnyegen kevés.

Nehogy a félreértés folytán rossz feltevéseknek legyenek kitéve, kijelentem, hogy a legtovábból sem gondolom én azt, hogy az a segédjegyző ne is dolgozzék tán annyit, mint a jegyző; — ez idétlen apellálás volna az általános rend ellen; sőt állítom és kívánom, hogy állásának természetéből folyólag dolgozzék inkább mindig többet. Azt sem akarom, hogy talán a jegyző fizetéséből adjanak a segédjegyzőknek, mert bizony — tekintetbe véve a jegyzőnek állásával összekötött és állásából folyó kiadásait — annak sincs valami fényes állása. Csúpan azt az egyet tán mégis jogosan kívánhatnánk, hogy egyenlő qualificatió, egyenlő munkatétel és analog felelősség mellett mégis oly nagy ugrás ne volna a dotatió tekintetében.

Megmondom, főleg mért kevés ez a 400 frt. Mert a segédjegyzők alkalmaztatása a szabályrendelet szerint állandó lévén, állásuk stabil állást képez, a melyen az ember a „fokról-fokra“ elvében reménykedve megállapodik és — ha egészséges szíve van s nem kedvelője a modern agglégencies sivar, üres gyönyöreinek — meg is nőül és tüzhelyt alapít; teszi pedig ezt sokszor nem épen passióból, hanem — és ezt a magam meggyőződésből és másolnál tett tapasztala-

taim alapján egész biztonsággal állíthatom — legtöbbször kényszerűségből. Mert egy nőten s kivált idegen helyről került magános fiatal embernek falu helyen huzamos ideig existálni — lehetetlenség. Már pedig egy nő, egy család embernek 400 frtból megélni, midőn a legsilányabb lakásra már 50—60 frtot kell fizetni, — a mesék közé tartozik. Ha én itt számadatokkal kezdeném elősorolni a legszerényebb háztartásnak — hol mindent a zsebből kell előteremteni kiadásait, nagyon hamar jutnánk oda, hogy ezt, meg ezt és ezt — a 400-ból nem lehet, kérünk egyet kölcsön? ... De honnét? Gazdag nőt egy ilyen árva kölyök-jegyző nem igen kap, meg aztán soknak talán még elég ő szerű jelleme van hozzá, hogy nem is keres; s így kénytelen egy másik divatos mesterségbe kezdeni, — az adósság csinálásba. — Ez pedig — ha divatos is — nagyon szomorú mesterség; mert a mily arányban nő ezt, oly hatványban nő a nyomorúság.

Azt ellenvehetné valaki, hogy az írnok csak 300 frtot kap s annak is meg kell élni. Erre könnyű a felelet. Mindenek előtt kimondom, hogy bizony az is szörnyen gyarló fizetés; de: az írnok a jegyző által felfogadott és általa bármikor elbocsátható egyén lévén, kinek állása csak átmenő, kitél vizsga — s ennek kapasan előleges qualificatio — nem kívántatik, semmiféle felelősséggel nem bír, képzettség tekintetében csak annyi kívántatik, hogy le tudja írni, mit a jegyző eléje ad; — s így többnyire olyan nőten fiatal emberek vállalkoznak, kik — míg jobb helyre bejuthatnak — így is elégedelnek; ha pedig nősek, ugy ez az írnoki állomás többnyire egy segédforrás, egy mellékjövetelem egyéb foglalkozása mellett. Szóval ez nem életpálya, nem állás, hol megállapodni lehetne; míg a segédjegyzőnek a mai concurrentia mellett könnyen lehet szerencséseje ez állásában meg is őszülni.

Még egy ellenvétést hozhatnánk föl. — Azt mondhatná valaki, van elég accidentia. Előre bocsátom azt, hogy valakinek existenciáját accidens (esetleges, véletlen) jövedelmekre fektetni; a mi ma lehet, holnap, holnapután és továbbra teljesen elmaradhat; ami A községben lakó segédjegyzőnek talán van, B. C. D és az abc. valamennyi községében nincs; tehát egy olyan jó védelemre, melyet praeliminálni épen nem lehet: — már magában véve absurdum. S különben is sokak előtt ismeretes lesz az a nagy mérvet öltött törekvés, mely még a törvényhozás termeiben is vita tárgya volt és az egész országban a közvetve és közvetlenül érdekelt körökben oly nagy port vert föl s oly sokakat esalt ki a sző- és tollharc terére; hogy a községi jegyzőktől az accidentiaik teljesen elvették, illetve a legszűkebb arányra szorítottassanak. Ha ez még nem is sikerült, mégis a jegyzői jövedelmek napról-napra apadnak.

De hogy erről is a szíves olvasó magának helyes fogalmat alkothasson, emondom, hogyan állunk ezen kényes kérdéssel, az accidentia ügyével.

A község jegyzői hivatalban az ily magán jövedelmek két osztályba sorozhatók. 1) Olyan munkák után, melyeket a megyei szabályrendelet által korlátozott díjért a jegyzőnek kell készíteni; 2) olyan munkák után, melyeket a jegyzőnek is lehet szerkesztetni, ha a magánfelek hozzá fordulnak.

Már most az első osztályba tartozókból, pl. leltározás, a községhez u.a-itott hagyatéki tárgyalások, árvaszámadások szerkesztése, és bármily nemű árvaügyi beadvány, katonaiügyi iratok, u. m. felszólamlások, nősülési kérvények, bizonyítványok, marha és lójáratok utáni jövedelmek, mely irományok szorosan a jegyzői hivatal ügykörébe vágnak, vagy azzal érintkeznek — tisztán a jegyzőt — mint hivatalbeli főnököt illetik. Ebből tehát a segédjegyzőnek marad semmi; — ha csak főnöke saját jó szántából, hogy koldus életén könnyítsen, nem juttat neki. De ez a ha nagyon soktól függ; és pedig függ a főnökek anyagi helyzete, családi körülményei, egyéni jelleme, syn- vagy antipathiaja, sokszor szeszélye — — — és még egy egész legió ethikai vagy anyagi körülményektől.

A második helyen jelzett jövedelemlél, melyek tárgyai pl magán folyamodványok, adásvételi, vagy csereszerződéses, osztályjegyzések, szóval leginkább telekkönyvi beadványok, — már lehetne a segédjegyzőnek accidentiaja; a mennyiben ezek peren kívüli magán ügyek lévén, eddig szokás szerint bárki — még a fél által is szerkeszthetők voltak; és valamint nem lehet senkire reá parancsolni azt, hogy ezt szeresse, azt ne; hogy ehhez legyen bizalma, ahhoz ne: ugy nem kényszeríthető az a fél sem arra, hogy magán ügyével épen ehhez forduljon és nem amahoz. Ezen elvnel fogva bizony megtörténhetett, hogy a nép a vice-notáriushoz fordult; sőt tudok határozott eseteket, midőn a nép a segédjegyzőt kényszerítette, hogy a jegyzőtől függetlenül (pl. ha a jegyző nem győzte a munkát vagy más okból) az ő ügyeiben önállóan segédkezzék; — azzal motiválván e kívánságot, hogy neki is — mint vizsgált jegyzőnek — ép ugy kell érteni, s minthogy őt is a község — képviselői által — választja, őt is a község fizeti: tehát ő is ép ugy köteles a felek kívánságára nemcsak a községet összeségben, hanem az egyeket is szolgálni. (Mert mi nem vagyunk ám abból a tisztességes fajtaból valók, melyből a megyei tisztviselők, a kir. hivatalnokok; mi csak községi szolgák — Gemeinde-Diener — vagyunk.)

Lehet aztán még egy motívum, mely okozza, hogy sokszor a segédjegyző ilyen magánjövetelemi forrásokhoz is fordul, és ez: a jegyzőnek akár szorult anyagi helyzetéből, akár fukarságból, akár rövidlátó szűkebb-léséből, akár (ilyen is lehet!) antipathicus szekirozásból (ha ellenszenves ingerkedésnek írom, senki sem érti meg) eredő azon törekvése, hogy azt a szerencsétlen segédjegyzőt arra a meztelen 400 frta akarja szorítani. Ilyenkor oda van főnök és alárendelt közt a bizalom, oda az egyetértés, oda a jó viszony; — a szegény 400 frtos községi szolga elkezd szavalni az én jeligémet: „enni vagy nem enni, — a lét kérdése ez!“ — — — és bizony még a tolvajnál is enyhítő körülmény az, ha azért lopott, mert — — — nincs mit ennie.

Csak hogy ennél a dolognál egy szomorú vagylagosság áll be. U. i. vagy élnek jegyző és aljegyző egyetértésben, barátságos bizalomban egymással, — és ez a rendes, megkívántató állapot; — vagy pedig rivalizálnak egymással. Ezt az utóbbi esetet én sehogysem tudom pártolni; a rivalizálás, azaz egymás háta mögött való dolgozás, melyből lassanként egymás

elleni munkálkodás nővi ki magát, — még coordinált hivatalnokoknál sem áldásos; — annál inkább kárthatandó a subordinált hivatalnokoknál — és én részemről ezt a segédjegyzőnél csak akkor tudnám megbocsátani, ha az a barátságos kiegyezésre, az egyetértő munkálkodásra már minden rendelkezésére állott utat megkísérlett, de eredménytelenül. Ekkor senki el nem ítélteti, mert — élni kell!

Csak hogy ez az élet nagyon kínos élet, ha egy községben, egy házban, egy szobában kell kettőnek dolgoznia, kik úgy élnek egymással; nagyon veszedelmes, vagy legalább is kellemetlenné válhatik mindkettőre és a priori átkos a közügyre és — a községre.

Ezért volt hiba a fizetés minimumát 400 frtra tenni, s ezért volna elkerülhetetlenül szükséges ez összeget kissé modernebb summára emelni, hogy 1. az a jegyző ne legyen kénytelen csupa jöszívűségből és józan belátásból a saját — ötlet kizárólagos joggal megillető jövedelmét a segédjegyzővel megosztani, hogy az és családja éhen ne haljon, és 2., az a segédjegyző — ha másképp nem jut accidentiához — ne legyen kénytelen sutyomban dolgozni, — ugyancsak a fent jelzett nem épen kellemetes okból és célból.

Legyen igenis annyi fizetés, mennyiből egy egészen szerény igényű család megélhessen. De 400 frtból megélni, mikor sem szabad lakás, sem lakbér-illetmény, sem pl. megyei vagy községi szabályrendelettel hozzá utalt — tehát ötlet joggal illető — magánjövetelemi forrás, — ez borzasztó lehetetlenség. — S a mit ezen felül szerez, azt vagy a jegyző irtalmasságából, vagy nyugalma, békéje és a hivatali őszinte egyetértés rovására szerezni; — ez meg szomorú.

Hogy mily igazságtalan ez a fizetés; feltűnően láthatjuk, ha egy kis összehasonlításokat teszünk. Pl. egy néptanítónak, ki naponként 4—5 órát tanít, kinek hetenkint 2 nap, évenként 2—3 hónap szünetje van; kinek mind ideje, mind pedig alkalm van e mellett mellékkereseti foglalkozást szerezni, bár szintén gyarló, de mégis több fizetése van. És mi ennek munkája a miénkhez képest; azt azok ítéletére bízom, kik mind kettőnek munkaanyagát, körét és halmazát ismerik. (Ne irigyelje a szegényeket. Szerk.)

Vagy pl. vegyünk egy bármily hivatalnál, akár megyénél, akár városoknál, törvényszékeknél, járásbíróságoknál, stb. alkalmazott írnokokat, kiktől az az összes qualificatio kivántatik, hogy írni tudjon, s ki urasan beszél 8—9 órákor, kissé pipálgat, kapargat, diványoz, — semmi fejtevése, semmi vizsga, semmi felelősség, s van 600 frtja; ha pedig mint iktató vagy kiadó alkalmaztatik, tehát valami fél óra alatt elsajátítható irodai kezelést is végez, — 700—800 frtja.

És a segédjegyzőnek, kitél megkivántatik, hogy a törvényjavaslat szerint 6 osztállyal, sokak kívánsága szerint érettségivel bírjon, vizsgázott jegyző legyen; s kinek ugyancsak helyén legyen a feje, ha hivatalának jól akar megfelelni, hogy a tenger törvény, ministerialis és a telettes hatóságoktól naponként érkező egyéb rendeleteknek utvesztőjében a kivezető Ariadne fonalat megtalálja; s ki mindezek mellett egy kis tévedés, egy kis félre csuszamlás, vagy egy kis feledékenység miatt rögtön beleüti a fejét az 1876. évi V. t. c. kaecaiba, s mindjárt azzal fenyegettetik, hogy azt a kis falat kenyeret is kivesszék a szájából! — van 400 frtja! Nos! Qui habet oculos videndi, videat!

Ime itt segítségért folyamodni méltányos igazságos és jogos. — Es épen azért, mert jogos és igazságos az intéző körök bölcsességében bízva reménylünk is segítséget.

Két módja van a segélynek: vagy kérvényez minden segédjegyző saját községénél, vagy pedig kérvényez az egész testület a megyénél.

Az első eset céltévesztett. Mert ha a fizető-köteles községekre bíztnék, bizonyos vagyok benne, hogy a felének még annyi fizetése sem volna, mint ma; mert ilyen okoskodásokat is volna szerencsés a kérvényező hallani: „a napszamos ighyan faram, izzad, és csak 50 krt kap.“ — Ez nem fixa idea, hanem szomorú valóság. — Es ez még a szelidebb okoskodások közé tartoznak.

Igaz, hogy több község — a hól a józanabb elem uralomra tudott vergődni, vagy befolyásos intelligentia van, maga felemelte már ez absurd fizetést pl. Topolya, N. Militics, O. Sztapár, Sztanisits; — másutt pedig legalább szabad lakást, vagy lakbért kap, pl. Pr. Szt. Iván, Jankovác. De a legtöbb helyen bizony egy polturával sem kap többet a minimumnál. Pedig azt állítom, nincs község, a hol ezt a belátóbb polgárság saját jó szántából meg ne tenné; csak hogy ezek vagy nem tudnak többségre vergődni, vagy siker esetén félénnek a többiek szemrehányásától. Ezért ezt az utat választani nem lehet, nem szabad.

Tehát csak a másik mód az elfogadható, a célra vezethető ut.

Es most már pályasorsaimhoz, collegáimhoz beszélek.

Tudom, hogy e sorokat az összes segédjegyzők szívéből szedtem ki; hisz a hamisítatlan igazságot, a léplezetlen valóságot tettem papírra.

Collega urak! Mindnyájan tudják, hogy biz' így nehéz; azt is tudják, hogy „szemérmes koldusnak íres a tarisznyája“: — tehát a jó siker reményében induljunk, tegyünk, azaz kísértünk meg valamit.

Bizom az intéző körök jóakaró belátásában és erélyes támogatásában; bizom ügyünk méltányos és igazságos jellegében; bizom a megyebizottsági tag urak tömeges pártolásában, annyival is inkább, mert köztük sokan vannak a jegyző urak, kik kérelmünk jogos és alapos voltát a legilletékesebben hivatván megítélni s így jóakaró felvilágosítással fognak szolgálni a kevésbé beavatottakkak is.

De működni csak is összetartva, testületileg lehet, s nekem sem kedvem, sem jogom nem lévén egy testület helyett — általános megbízatás nélkül — egy lépést is tenni; felszólítom a collega urakat egy közös találkozáásra, hol a többi teendők iránt kölcsönös megbeszélés útján fognának tanácskozni.

Ne riasszon vissza előre a sikertelenségtől való csüggetget félelem; szívjuk lelkünkbe nagy odaköltönk eme buzdító sorait:

„Merj! A merészség a fene fátumok
Mozdíthatatlan zárait átúti,
S a mennybe gyémánt fegyverével
Majd tusakodva utat tör és nyit.“

Egy segédjegyző.

Meghívás.

„A segédjegyzőkről“ — című cikk írója többek nevében ez uton felhívja az összes megyei segédjegyző urakat, hogy f. évi **augusztus 13-án és 14-én** saját érdekükben minél tömegesebben megjelenni sziveskedjenek. A találkozás helye és egyéb módok a »Bácskának« aug. 8-án megjelenendő számában fognak közöltetni. Kik elfövetelüket megígérik, sziveskedjenek nevüket és lakhelyüket levelező lapon e lapok tekintetes szerkesztőjét azonnal értesíteni.

Zomborban, 1882. július hó 21.

Többek nevében:

egy segédjegyző.

A mi árvánk.

Árvaház nélküli árvánk legerősebbje, legnagyobbja s tán legöregebbje, sóhajtva köszöntlek! Ki ne ismerne téged, oh elavult új templom!

Ott állsz, ott meredezel a megyeház-tér egyik oldalán, hűsz álló esztendeje. Nem tehetsz róla. Olyan vagy, mint a kitett gyerek, a kitől elszöktek szülei. Árva: mert nincs gondviselő. Szegény: mert nincs egy fityinged se. Elhagyott: mert nem gondol veled senki. Szerencsétlen: mert mindenki szán, de nem segít senki.

És minők a jövődöbeli kilátásaid?

Bizony nem jobbak a rossznál.

Kis korodban talán még felfogadott volna valaki örökbe; de az olyan kamaszt, aki már a katonasort kerülgeti, nem szokta örökbe fogadni senki.

Mivel érdemelted te ezt a nehéz sorsot?

Fogadd részvétünket! Többel nem szolgálhatunk, de nem is érdemelsz többet.

Mert látod — nyíltan szólva — olyan kort élünk, hogy amire szükség nincs, most nem tarthatja föl magamagát. Aki és ami ma elni akar, annak igazolnia kell létjogát.

És ez neked eddig nem sikerült.

De nem a te hibád. Mindenki ártatlan abban, hogy született; téged se lehet kárthatni. Könnyelmű szüleid a bűnösök sorsodért.

Nem is korholunk hát téged, csak szánunk; szüleidet azonban korholjuk is, szánjuk is.

Szánjuk azért, hogy nem tudták felgondolni, mily terhek járnak az apa jogaival; még inkább szánjuk őket akkor, ha tudták és tudják kötelességüket, de teljesíteni nem bírják vagy nem akarják.

Korholjuk azért, mert miután ők ismeretlenek, itt hagytak a város katolikusai nyakán a vallásos buzgóság szegényére, ellenségeink öröme, a világ megszólására, gyámoltalanságunk hirdetésére.

*

Sok alakban fölmerült már az új templom kérdése. De hát se fönt, se lent, nem meri, vagy nem akarja senki a kérdést úgy fölvetni, amint az megoldásra vezet.

Ha — mint itt áll az eset — nincs valamely középülethez pénzalap: okvetetlenül az az első kérdés, van-e szükség arra a középületre.

Konkrét alakban tehát az itt a kérdés: **van-e szükség Zomborban egy új r. k. templomra?**

Erre a kérdésre adandó feleletünket jól meg kell rágnunk.

Meg azért, mert nagyon sok szívet érint, és az mindig nagy baj, ha az ész ítélőszéke elé tartozó kérdések, az illetéktelen szív esküdtzéke elé vitének tárgyalásra.

Épen olyan kérdés az, mintha egy közkedveltségben álló egyént megválasztanak valamely közbizalmi állásra s aztán utólag kitűnik, hogy az illetőnek se dolgot, se fizetést, se más alkalmazást nem tudnak adni. Elcsapni nem akarják, mert nincs ok és különben is tiltja a tisztesség; fizetni nem bírják, mert nincs miből; másfelé alkalmazni nem tudják, mert nincs hol és mire.

Hát biz ez sarokba szoritott állapot.

Mit kell hát itt tenni?

Egy bizonyos, az: hogy kitéréssel a kérdést megoldani nem lehet; szemébe kell annak nézni, ha tetszik, ha nem.

Nézzünk hát már egyszer valahára igazán és elfogulatlanul jó mélyen a szemébe az új templom kérdésének és vizsgáljuk meg: van-e reá szükség?

Zomborban van 12270 római katolikus. Ebből a szállásokon lakik, tehát rendszeren templom-látogatónak nem számítható harmadfél ezer lélek.

Vizsgáljuk csak meg most általában — ne hogy elhamarkodjuk a kérdést — hogy tizezer lélekre hány templom szükséges a környéken?

Szabadkán a Sz. Terézia templomhoz tartozó plébánia 41454 lélek számlál — és új templomot nem sürgetnek, pedig ott pénz is jobban akadna ráj. És a templomuk nem igen nagyobb ám, mint a miénk. Ha nagyitva kétakkorának vesszük is föl, mint a miénk: még akkor is nálunk legalább huszezerre jut annyi hely, mint ott negyvenezerre.

Ó-Becsén és Topolyán 9 ezeren fölül, Ó-Kanizsán tizezer fölül, Zentán 18209 r. k. lélek van. A templom mindenütt egy és vagy kisebb, vagy akkora mint a miénk.

Hát talán a vallásos buzgóságunk nagyobb?

Ezt az évi gyónók-áldozóknak a lélekszámhoz való viszonyával szokás mérni. Nos mérjünk meg egyet-kettőt!

Szabadkán tavál 41454 lélekből gyónó-áldozott 32210, vagyis mintegy 76%; Ó-Kanizsán 10600-ból 7140, vagyis 75%; Zomborban 12270-ből 6372, vagyis 50%.

Tehát ezen kulcs szerint épen nem mondható a zombori r. k. felekezeti valami túlbuzgónak.

Aki el-eljár templomba, akármelyik misére jár: nem igen fogja tapasztalni, hogy ő már nehezen fér be; legfőkébb sátoros ünnepeken. De abból, hogy pl. Urnapján vagy hálaadáskor szűk a templom: nem következik, hogy még egy nagyobbra van szükség. Ép oly helytelen volna e szükségét vitatni, mint pl. azért, mert nevem napján vagy lakodalomkor szűk a házam, mindjárt még egyszer akkorát építeni.

Különben is a templomba állandóan járók számát a lélekszám felére szokás tenni. Nálunk tehát legtöbb hatezer egyén tekinthető templom-látogatónak.

Már most tekintve, hogy naponkint van 4 mise, vasárnap pedig öt: láthatja, aki akar látni, hogy őt sohasem fenyegeti a templomból kiszorulás veszélye. Azt is láthatja minden ép szem, hogy közönséges vasárnapokon — és ezt nem dicsegetből mondjuk — csakúgy kong a templom az ürességtől.

Szükség tehát itt még egy templomra ma nincs.

Pérez sincs, nem is lesz.

Adakozó szellem sincs. Ami kicsi van is, inkább porhintés a világ szemébe, vagy önérdékülte tettetés. Mindenki oltárterítőt, lobogót, ajtókulcsot stéff fontos (?) a lományt kínál. Ez a viszonyok ismerőjére olyan benyomást gyakorol, mintha egy szegény földhöz tapadt sokacnak, aki tőlem segílyt kér, azt mondanám: csak te szerezz báli ruhát és ha meg lesz, gyere hozzám, kapsz tőlem egy szép nyakkendőt.

Ki az a legszajásabb építőpártiak közül, aki azt mondta vagy mondja: itt van ezer forint, reperáljátok meg azt a rozoga alkotmányt, hogy megdacolhasson a körmös viharokkal?

Nem tudunk senkit. Nagyobb baj ennél az, hogy más sem tud.

Kimondhatunk tehát kettőt: 1. Zomborban ez idő szerint egy új templomra szükség nincs. 2. Ha volna is rá szükség, nincs miből építeni, mert hisz a létező templom is olyan szegény, hogy pókhálóinak irtogatása is a lobogók kétféjű csodamafaraira van bízva s csak rendkívüli alkalmakkor — pl. főpásztori látogatáskor — mosdatják meg egy-egy kicsit az egészet.

Mit csináljunk hát az új templommal?

Tegyük pénzzé, kamatoztassuk addig, míg egy oly kisebbszerű templom fölépítésére elegendő lesz, mint a 43000 frtba került szép vaskuti templom; iparkodjunk magunkat megkét-szerezni és akkor ötven esztendő múlva a Szencsében szükséges is, hasznos is, kivihető is lesz az, ami ma tervnek: irreális; szándéknak: utópia; ideálnak: vakbuzgóság.

Válasz

Mák J. urnak a reflexiójára. Isk. tak. pénz. ügy.

Mielőtt Mák János tanító urnak észrevételeire általánosságban válaszolnék: megemlítendőnek vélem nagy megtámadott cikkem, nevezett Mák ur egyes tételei ellen önmagát védelmezi.

Ha a reflexió írója mélyebben beletekint cikkembe, könnyű lett volna észre venni, hogy miért hoztam fel ezen száraz ügyben a vallást, annak különösen két ágát a hitet és erkölcsöt; a szívet és ésszt. Hogy a vallást helyesen tanítva úgy tekintem mint szív-képző és erkölcs-nemesítő tárgyat, hogy a gyermek abstracte az erkölestől ismerkedik meg az igazsággal, a hamissággal, a becsülettel és jellemmel — (tehát nem szellem — mint cikkemben hibásan nyomva van) fogalmáról is. Hogy miért tanítunk történetet, nyelvtant, szám- tant, term. tudományt, ez a szülőknek — azon szülőknek szól, kik ezen dolgoknak meg barátjai; tanítóról okvetlen felteszem, hogy tudja mit és miért cselekszik.

Mák ur reflexiójának tárgya levén az én tárgyam — azt feltörve benne csak keserűséget talál... meg-

találta benne az erkölestelenséget, az irigységet, a tisztelenséget... a lopást... a pazarlást.

Hogy Mák ur — „Pálnak ad igazat“ — a ki tapasztalásból mondja ezen intézmény káros voltát — jó — legyen önnök a meggyőződése szerint, jöllehet csak Pál után mondja; de ki kell jelentenem, hogy minden ilyenü tapasztalásnál sokkal erősebb argumentum az, melyet ezen intézményre nézve az tapasztal, a ki benne van.

Nem akarom én Mák urral elhitetni, hogy ez erkölcs-nemesítő és szív-képző intézmény — ne higgye; de azt se higgye hogy erkölestelen, miután nem tapasztalta egyiket sem.

Allítani könnyű, de bizonyítani nehéz.

Majd bebizonyítja az idő, hogy melyikünk járt a helyesebb uton az iskola magasztos célját tekintve.

Gondolja-e a reflexió írója, hogy ha az iskolában nem tanítanánk mást csak vallást — az erkölcsiség erősebb lábon állana? én nem hiszem... van reá példa elég a multban. Midőn az élet szigorúan követelte azt, hogy az ember itt e földön vizsgálódjék először — azután vesse szemét az égre, midőn az urakodási hajlam tért foglalt az emberek között — midőn még többet dolgoztak erővel mint ésszel: már akkor is voltak oly dolgok, a melyek ellettek kárthatva... úgy mint most ön is követ dob az isk. takarékpénztárra.

Mák ur mint tanító jól tudhatja azt, hogy a gyermek gondolkodásának még nincs semmiféle alakja — az még idomtalan. Olyanná alakul az később, midőn már ifjúvá lesz, a milyenné a szülők, a tanítók alakítják.

Azon tulajdonok a melyeket Mák ur az isk. takarékpénztárak nyakába hárít, milyenek az irigység, lopás, kevélykedés, napi renden voltak és vannak az iskolákban, ha a tanító figyelme mindenre ki nem terjed — mély — igen mély gyökeret vernek ezen tulajdonok, s jellemző sajátságáivá válnak egyik vagy másik iskolának.

Hát ennek mi volt az oka a multban, midőn még takarékpénztár nem volt — vagy önkönl ha ilyet észlelnék — midőn isk. takarékpénztárunk most nincs és talán nem is lesz?

A gyermek erkölcsiségét illetőleg még is iskolába jár — szeretem hinni, hogy Mák ur is velem egy véleményben van t. i. az iskolában minden gyermek jó erkölcsű; mert ha nem az — nem oda való, onnan kiltandó — ha javítani nem lehet.

A legelső rossz példát a gyermek nem gyermektől látta vagy hallotta, annak bölesője a társadalom — a gyermek még nem társadalmi lény — kívül esik ennek határán — azt csak szemléli... s mint ügyes szemléző a látottakat utánozza... mutatni kell neki jó példát szóval és tettel.

Azt mondja ön, hogy „az isk. takarékpénztár arra tanítja a gyermeket, hogy a pénz legyen reménye, csak is azt szeresse és egyedül abban higgyen.“ — Az iskolai takarékpénztár nem tanítja sem egyikre sem másra; mert az iskolának a lelke kell, hogy a tanító maga legyen — azután a milyen a tanító, olyan az iskola vagyis a tanítvány. A taneszközök csak harmadrendű szerepet játszanak a jó iskolában.

Az isk. takarékpénztárt én inkább tartom fegyelmi eszköznek, ha szükség van reá, de taneszköznek soha... hogy taneszköznek tartanám azt Mák ur cikkemnek egyik sorában sem találja meg; mert más egészen szoktatni és más megint valamit rendszeresen tanítani; — utóbbi alatt értem az oktatást.

Az is mondja Mák ur hogy: a tőkepénzes gyermekek előtt esőkken a tanítói tekintély. — Oh édes istenem, hát még azt is elő lehet hozni, hát azt hiszi ön, hogy a gyermek a tanítóban a pénzt keresi? — ne higgye — a gyermek szereti őt, ha ön is szereti őt, szereti az imádásig ha szívéhez tud szólni, ha modora megnyerő, barátságos, nem keresi azt a gyermek soha, hogy tanítója vagyonos-e, vagy szegény; de igenis azt meglátja, hogy mit tesz érte, mint viseli magát, végzi e hivatalos kötelességét, — úgy él-e, úgy tesz-e mint tanít?!

Ha a szülők, a tanítók vallásosak, de nem vakbuzgók, szerények, szorgalmasok, rendszeretők, szigorú erkölcsűek — különösen a tanítók lehetnek szegények, a minthogy azok is — azért tekintélyük van mindenütt; de ha a tanító vallástalan vagy álszentkedő, az élet örömei után szaladgáló, korhelység kedvelő — kegyvadászó — a kinek nem szűre, ne vegye magára — lehet bármilyen gazdag — tekintélye nincs és nem is lehet.

Az igaz vallásosság, a józan élet, a szives barátság, a közügyek iránti önzetlen érdeklődés, ez ad uram a tanítónak, lelkiismeretes tanítói munkája mellett tekintélyt; magán embernek adhat a pénz is, de az is csak külső melegség nélküli fény.

Nem — a tanítói tekintélyt az isk. takarékpénztár le nem esőkken — sőt inkább emeli... de vigyázni kell.

Azt is mondja Mák ur hogy: „takarékoskodni nem annyit tesz, mint kirokat gyűjteni“ ha úgy érte Mák ur mint én gondolom, teljesen igaza van, mert célt tévesztett dolog volna az, hogy míg a jobb kezével 1 krt megtakarít: addig a bal kezével 100-at kidob; de tudja-e ön mit tart a régi közmondás, „a ki a kraj-cárokat nem tudja megbecsülni, sohasem lesz annak frtyja.“

A pazarlásra nézve. Ha a mit a szüle gyermekének ad a végre, hogy a takarékpénztárba tegyen, ez pazarlás; akkor Mák ur szerint az is pazarlás, ha az ember egyik zsebéből a másikba teszi a pénzt: erre én mondhatom azt, hogy qualificalatlan fölfogás.

Az hogy a gyermek miből takarékoskodjék a körülményektől függ, a földolog nállam csak az, hogy haszontalanságra ne költösn; de azért fukar se legyen.

Ha szülők ennél tovább mennek, ha azt óhajtják, hogy midőn gyermekeik az iskolát elhagyják, ne csak a lelken láttassék meg az ott eltöltött élet; hanem annak anyagilag is nyoma legyen: én ezt előmozdítom és ezen törekvést becsülöm.

A szegény szülők kivált ily boldog időben mint a mostani, többször tudnak napi keresményökből valamit félre tenni, ha van a ki serkentse őket és ha van megbízható hely... azért jut körtvére is — irkát is vesznek 2-4 krost, azért pedig meit ezen tárgyban a jóból kevesebb kell... itt is így takarítunk.

Ó-Morovica, 1882. július 20-án

Mák J. Lisszle, néptanító.

Országos tornaverseny Palicson.

Hogy az alföldi vasutat importált nagyságok építették: bizonyítja azt minden kételyt kizárólag az, hogy a szabadkai állomáson restauráció nincsen. Mert ha valaki Szabadkát akarja lefesteni, akkor a valóságban alapuló heraldika szerint: véssék sík mezőbe szíves házigazdát, amint kvaterkát ünt; mellé mosolygó gazdasszonyt, aki lábropogásig teli rakja az asztalt; a háta mögé — de csak a háta mögé! — piruló leányt, amint a vendég gomblyukába rózsát tűz.

Kár, hogy a házakban mutatkozó eme vonásoknak a leszállásnál csak parodiáját láthatni. Németbe öjtött hosszuképi svarevaldi portás közhígi, hogy: „Hotel Hungaria.”

Ez már kérem, boszantó!

Mondja, hogy „Hotel Germania” — de mondja magyarul.

Mert ha az urak németül beszélnek, az nem baj — avval is hogy a német szó, amit belőle elhasználnak; hanem ha portások és bérinasok beszélnek, az nagy baj; mert látszik, hogy bizonyos körök szükségét érzik az ilyen zöngedelemnek. — Lelkük rajta!

A vendéglője különben szép és drága — bizonyára azért, hogy ne mehessen mindenki oda. Mert sokak szerint abban áll az elegancia, ha kevesen vagyunk valahol. Különös, hogy a Hungáriában egy nyolcas Milly-gyertya 20 kr. pedig még erre sampányer-vám sincs vetve. No, nem baj! Aki okos, úgy tesz, hogy oda nyomja a cálkelner markába — tringeldnek. Ő tudja, hogy megér annyit!

A régisége által tiszteltre méltó városbába mögött egy fiakker lésze a jó szerencsét, kőlovad magával. Emel nem esoda, ha drága volt, mert kevesen használják oly tárgyaloglós vidéken s mert konkurencia nélkül állt.

Palicsig az ut rossz; ami bizonyára azért van, hogy a vendégek annál kíváncsiabban legyenek rája. Hiába; ami nehezen elérhető, az kedves. A mennyek országa is erőszakot szenved az — irás szerint. Ez az alföldi jellege természetesen csak addig lesz meg a fürdőnek, míg bácskai specialitás marad. Ha egyszer a megérdemelt világforgalomnak adatik majd át: elenyészik az is, mint amilyen apáin: től faszólt sallang. Különben a jó ló így is el bír odáig; szegénynek meg nem kell a fürdő.

A Hecsenberger nyirettyűje tulkiálto'tta a sok torokbaszakadt t-hetség éjjeit: úgy szíszegétt ki a szép park lombjai alól, mint valami tizenkétjű kigyó. Nem tudom, a Rákóczy zenét futó marsnak komponálta-e névtelen szerzője; de annyi bizonyos, hogy akiknek lába alá rábuzták, azok szélinaikat kaptak ihletére. Arabs lónak is becsületére vált volna, úgy futott mind a nyolc. A díjakat ily sorban nyerték el: Krisztovác Miklós, Szabadka; Vessa György, Budapest; Abrasits Antal, Szabadka.

Adja Isten, hogy ha majd nem futni, hanem megállani kell a hazáért: e még nehezebb feladatot szintén ily sikerrel oldják meg.

A bajnoki távversenyben Weber Frigyes (Szabadka), utána Herz Ede, Ó Kanizsa — lettek győztesek. Halak tárgyaloglásának is elég volna, amit bemutatnak. A bácskai ember tartózkodik ugyan a víztől, de ha egyszer neki megy: annál is megemlegettetni magát. Az akadályverseny díjait Milassin Andor, Weber Mihály és Bergl Vilmos — szabadkaiak — nyerték el. Őket ezen versenyágban csak egy közös vitapont előzte meg — az elmaradhatlan bankett.

Pedig bizony akár el is maradhatott volna! Hiába! a bankett — bankett, és nem ebéd. De ki is tudná száz ember szájaizét eltalálni, mikor egyét is nehéz? Erv erre az, hogy e megjegyzés csak a palicsi vendéglőnek szól s minden valószínűség szerint az ő gusztna se lesz eltalálva.

Leljen vigasztalást versenygyertes fiaiban és a vasárnapi bevételben.

A bajnoki akadályverseny díjait Venczel Lajos, Bély Mihály (Szeged) és Vojnits Sándor vívta ki. Látszott ebből, hogy magyar lovnagnak tuskös borona nem akadály, kivált ha csak egy méter magas. Ilyen gáttakkal szemben a bácskai ifjuság nem ijed meg.

A súlydobásban Raesmány János, Szöllősy L. és Weisz Bertalan remekeltek. Ugy lökdösték el maguk tól azt a 17 1/2 kilós uritök-forma vasgolyóbist, mint ha német lett volna.

Bajnoki kardvívásban Vermes Lajos, Bácska Herculeso; utána Issecesul Leó és Venczel Lajos győzedelmeskedtek. Jó, hogy tréfára ment; különben szonika paprikássá aprítják egymást.

A birkozásban Raesmány János, szabadkai Kinizsy és Kolesin Obrád, szegedi ellenzós és magyar-nadrágos népathleta győztek. A tisztaeszlári sakter legyen ott a kocsmáros, ahol ezek összehorgolnak.

Téglafalás esánda se lenne elég, hogy ki ne rúgják az oldalát Az öreg, jelen volt csaló, a hajdan híres Toldy, mindjárt penzionáltatta volna magát látukra ha volna kinél.

Ökölvívás után Donagyó János, Bély Mihály, (Szeged) és Vessa György (Bpest) maradtak a porond urai. Tréfából elég volt, a hogy végig tapogatták egymást.

Jó lesz ezt tudomásul vennie mindenkinek, aki szereti, ha nem bántják. Az Olympiákon is helyt állhattak volna.

Venio nunc ad fortissimos!

Ne publicum, hanem circus os legyen — az is a javából — aki szemet-száját nem peckelt ki arra, amit a műtornászok cselekedtek. Ha ők gyengék lettek volna, értenék: miért süttették az őrök szemébe a leszálltában is szemet szuro napot; így nem értjük, hogy miért nem akasztottak fel oldalt egypár ponyvát a zöld szemüveg nélkül szükölködő bámulók biztosítására? Ma már nem tesz velünk jót, aki megvakít; mert ezen koldusi szakmában is iszonyú nagy a konkurencia.

Egyébként ez bizonyára udvariasságból történt. Mert nem tud a magyar ember nagyobb átkot annál, hogy: Nem érdelem meg, hogy a nap rád süt. Különben mi fizettünk is mástól közönséges forintot; tehát annál kevésbé mondhatták.

De hiába: Jobb a jónak megülője! C-ak hét lett kitétetve: Vermes Lajos, Mindszenti György (Szeged), Mózer N. (Budapest), Arnold Róbert (Frankfurt), Vessa György (Budapest), Bély Mihály (Szeged), Benedek Gyula (Szabadka). Ez utolsó volt a mesterük. — Fordul a világot: Mestere fölött áll ma sok tanítvány.

A nevendékek versenyében Dobák Béla és Ádám Miklós lettek a nyertesek. — Velük ne tréfáljunk, mert még gyerekek s félre érthetnének.

A vigaszversenyben győzött Bély Mihály. No, neki épen nem volt vigaszra szüksége. Hanem persze: a dicsőségéből sohase sok; bár ez mind egy ülőhelyben 4—8 ig, igazán sok volt a jóból. Egyike volt a nap legnehezebb mutatványainak — egyenesen kelni föl a helyről . . . mert ezt senkise tudta produkálni.

Bizonyára minden jelen volt azt hiszi most: no ez szép referens, mikor a toasztokat kifelejt. Ha e föltevésre okot adtam valakinek: célt értem. Mert az ilyen igazán egyszerű magyar ünnepelet nehéz ám idealizálni eselfogások nélkül.

Pertich Mihály, a tornaegylet elnöke, az egyetres annak pártolóra; dr. Békeffy Gyula titkár, Vári Szabó István halasi polgármesterre és a hölgyekre egy füst alatt; Vári a „kedv, küzdelem, kitartás” tornaegyleti jellege háromegy gyümölesére: Szabadka fölvi-rágására s jövőjére; dr. Seffer Sándor a budapesti testvéregylet képviselőre; Törley Antal Schmausz Endre bács-bodroghi országai alispánra; Schmausz az ifju tornaegylet ideális céljaira emeltek poharat.

Egy szomorú mozzanata volt ezen igazán országos és igazán bajnoki jellegű napnak: a kedélyes táncmulatság utáni indulás. Nem volt ott senki egy guszton Arany Jánossal, aki „szereti a reggelt”. A fülmilék hajnali csattogásánál szebben énekelt a sok női ajak. Hogy kik voltak ott: megérdemlik, hogy meg ne tudják az elmaradtakat. Ez a büntetésük.

Csak nem tértünk el a szárazon — mert szük is volt már egy kicsit a bőrünk. De kívánjuk, hogy jövőre ez a derék tornaegylet kénytelen legyen a szegedi királyi biztosság minden mentő kompját kölesön kérni s még akkor is mindig legalább olyfoku „térhánnyban” szenvedjen a közönség sokadalma miatt a Palics tükre, mint mi most dicsőségük leírásával! Crescat, floreat.

Szép Zulima.

A nap lenyugodt rég, csillag se világít,
Felhők betakarták az ég szemrit.
Ágyú tüze olykor szétszórtja sugarit,
Fényezve a palotái tetejét.

Tulpon van a város, nem nyugszik az éjben,
Csatrák riadást hall a messze határ,
Alom tova illan, mindenki van éjben,
Meghalni, ha kell: Allah akbár!

A bég palotáját nem bántja a lárma,
Mély csend a teremben, mindenki remeg.
Jó Musta Zariffit elhagyta az álma,
Ott fekszik a fejedelmi beteg.

Fürtös fejű lányka, ágyára hajolva
Lágyan simogatja enyhítve a kint,
Hús cseppel itatja, biztatva unszolja,
Csillag szemével ha reá letekint.

A bég kebeléből gyötörölve a vád kel,
Mig ágya fölött száll hó tiszta ima,
Mit szüzi ajakról az éghe' bocsát fel
Fürtös fejű lányka, a szép Zulima.

„Ajh hosszú az éj még?! virradni nem is fog
Allah gyötör engem, látom a halált.”
„Légy nyugton egészen; két nap nem igen sok,
Gyógyít a szer addig, mit Fazli talált.”

„Hol Fazli az ifjú, mért hagyja a hölgyet,
Mért hagyja Zulimát, hit szíve szeret?”
„Fazli seregével ott állja a völgyet,
Készen a halálra, mert rész közeleg.”

„Haj, jön a gyaur had?! kardot fel a kézbe!
Mily szép a vitéz a harcba ha száll,
Ott járni a síkon, ott lenni a vészbe'
Hol hirt terem s üdvöt a hősi halál!”

„Légy nyugton, a harc szünt, majd a tusa-napkor
Győztes leszen a mi vitéz seregünk,
S szép dalt a hadakról, hős boszna fiakról
A rózsá ligetben majd énekelünk.”

„Halld csak, mi zörög, zúg rémes riadással,
Hajh, törnek előre, ránk tört a sereg!”

„Légy nyugton; 'iszén csak tilkos susogással
Ciprus bokor alján a szél enyeleg.”

„Nézd, fényes az ablak; ágyú tüze lobban

Ránk tör a gyaur had, végünk közeleg!”

„Légy nyugton; 'iszén csak ott fenn a toronyban
A felt adó örtüz kék lángja rezeg.”

„Halld, jajgat a nép kinn, mint szél a berekben,
Bosnyák anya sir ott, hogy gyermeke vesz.”

„Légy nyugton; 'iszén csak itt lenn a mecszetben
Jambor muzsikum gyász éneke ez.”

Mint hogyha pokolból száz tűznek a lángja,
Fölcsapna a földre: sárgul a setét,
Hős Fazli az ifjú ront bé a szobába,
Reszketre hitárja vérző kebelét.

Csillagszemek alján gyül könynek az árja,
Atokra sötétül a tiszta ima.

Nem bír a keserűvel, szívét a mi járja,
Fürtös fejű lányka, a szép Zulima.

Am nyomba' belörnek, csattogva csörögnek,
Vértől feketülten osztrák katonák,
Tíz hard veri szívét hős Fazli töröknek
Bő vére borítja a deszka porát.

Szép Zulma sikoltoz, bész hangja szívet tép,
Csökökhöz fűrészi a szép ajakat.

„Allah razi olszum!” sóhajt a beteg bég
És hörgi a végsőt és halva marad.

Künn bömböl az ágyú, pusokák tüze roppan,
Lángtul pirosodnak a bástya falak;
Rémült seregekben, örült csapatokban,
El, szerte szaladnak a bosnya hadak.

Benn jajgat a szép lány hangos zohogással,
Apját ha siratta, ifjára borul;
Kelti szerelmmel, lágy simogatással,
Elmossa a hő vért, hült ajakról.

Majd felriad egyszer; mintegy merevedve
Áll kedvesi mellett, lelkét keresi,
Sir és nevet egyre, dall táncra szokellve,
Már ég is a város, ő fel se veszi.

Majd elrohan onnan, erdőkhöz barangol,
— Sűrű a setét, mely lelkiére borult —
Ott dall a hadakról, hős boszna fiakról,
Ott két levelekből szép zöld koszorút.

Ág tépi a fürtjét, hó vérzi a lábát,
Szép keble havát meghétkíti a szél,
Rá sem figyel arra, hogy veszté a báját,
A völgyi patakka naphosszra beszél.

Már zordon az őz is, hód száll a tavakról
— Hajh nagy hód a lányka lelkén a ború —
Csak dall a hadakról, hős boszna fiakról,
Csak két a harasztból ékes koszorút.

Ég zárja ki lelkét, föld hánnya ki testét
Napfénye ne süssön arcára soha.
Kedvesi csalják meg, ne sirassák vesztét,
. . . Ki miatt így járt szép Zulima . . . !

Forgács Endre.

AZ ISTEN KEZE.

Irta: Forgács Endre.
(Folytatás.)

II.

Oh milyen borzasztó annak a léleknek sorsa, melynek nincsen nyugodalma.

Félve nézni szét Isten világában, nem gyönyörködhetni annak pompájában, hordozni a büntudatot, mely befészkelte magát a szívébe, megmérgezte annak érzéseit; az tépi, szaggatja, marcangolja a kebelét. Úgy tetszik, mintha a föld is panaszkodnék, hogy hordoznia kell a gonoszt, mintha az ég is vádlólág nézne rá esilagszemével; és mégis menni tovább, meg nem állni sehol, félni az Istentől, az emberektől, önmagától. Oh milyen borzasztó annak a léleknek a sorsa, melynek nincsen nyugodalma!

Haraszi Péter mint üzött szarvas rohant keresztül kerteken, mezőkön, meg nem állapodva, vissza nem tekintve, szívében a bűn, fején az átok — szép kísérői egy fiatal embernek. Csak midőn a határban lévő erdőhöz ért, akkor mert szabadabban lélegzeni.

— Már biztos vagyok . . . utól nem érnek . . . nyomomat vesztik . . . elmaradnak.

Balgatag ifju, sohasem fogsz már te attól megmenekülni, ami téged most üldöz! Nem marad az el tőled, ott van az veled, kísérni fog az téged ezentúl, mint az árnyék. Vagy miért rezensz össze, ha a száraz ágat megzörrenti a szél? miért húzódol a fa mellé ha egy véletlenül fölrebbent varjú szárnya suhogását hallod? Miért gyorsitod lépteidet, minden külső ok kényszerítése nélkül, mintha valami ott belül sügná: fuss, siess tovább. Hiszen nem üldöz senki, elmaradtak a törvény emberei. Sokkal nagyobb törvény az, amit

*) Isten fizessen meg nekik!

kebledben ha megveszteget többan susog Napok ken, utaltan embereket. éhét csillapít kapar ki a tovább, vala annak a lel dalma! . . .

Hónap elborítá szep a bánat. A halottat, hal sírban nyug annál is ros eltemetve, sziv, ott jó resni s ügy, kedves haló sóvény alatt Messze

geteg erdőkhégybe, — vendéfgadul három en — Mo szüntelen a én kénytelen megszököm

— A sik, itt haly Ho hó, abló — De alig jön be morult publik

— Hm lokára tolvá ami a szöké az abonosó várost, ha n

— Az rombaskodni Denique az

— Va nek a göbök királyt. — Igen — Szé a második

— Ha a keserve jat, aztán a ért is könyv — Az — Az — En

tem már a kiülök a vá lok ében, m — Az kedvünk i y dig köteless

— Ha asztaltól eg elesigazott gük közé í — Há — So kalmasabb l hogy az ur társuk.

— H könnyen. A ahoz tehets minden útor — Ha képességen getzem én — Né elvégezni, m az isteni m

— A zására alka ember szive — No ha sikere le sunkra.

— Ha az ifju, me színészi, de utazom gy v — V vacsorát.

— Fj — Er — M — Cs — A — H Denique ad művész bar magát küll

Haras egy hazaja gyadt fény a régi erő jurista Har ség, a nyo

hosszu haj elrongyolva mint egy Hosszu buj hideg, fagy elveszté, az Mohó

hogy édes Aztán lebo . . . Vendéglős Csak itt ez

kebledben hureolsz, ott megy veled, ott viszed ama megvesztegethetlen bírót, mely az ősi szélnél fagyasz-
tásban susogja, hogy te gyilkos vagy.

Napok óta megy Haraszi Péter földetlen föld-
ken, uttaln utakon. Kerül a lakott vidékeket, az
embereket. Szomját eloltja a völgy fagyos vizével,
éhet csillapítja vad gyümölcseivel, mit reszketo kézzel
kapar ki a fálevek alól — és aztán megint megy
tovább, valami hajtja, valami üzi. Oh milyen borzasztó
annak a léleknek a sorsa, melynek nincsen nyugod-
dalma! . . .

Hónapok teltek el. Öreg Haraszi Péter sírját
elborítá szép fehérén a hó, neje s lánya lelkét feketén
a bánat. A Haraszi házbán tanyát ütött a gyász, —
halottak halottakat gyászoltak. Az édes apa, a férj
sírban nyugszik. A fiu? . . . az is meghalt, vagy még
annál is rosszabbul járt. Oh hiszen ha a földben volna
eltemetve, inkább megnyugodhatnék az édes anyai
szív, ott jó helyen volna, az édes anya tudná hol ke-
resni s úgy esendes estvelen el-el beszélgetne az ő
kedves halottaival; — de így? . . . ki tudja melyik
sövény alatt fogja kibehelni a rossz fiu lelkét?

Messze, messze, távol az ország szélén, hol re-
ngeteg erdők szegélyezik a határt, hol hegy szakad
hegybe, — áll egy kis város, a kis városban egy nagy
vendégfogadó s a nagy vendégfogadó füstös szobájában
ül három ember egy asztal mellett.

— Mondom nektek, szól az egyik vörös orrával
szüntelen a levegőben szaglálva, hogy ha így megy,
én kénytelen leszek beszűntetni az előadásokat, denique
megszököm.

— A bizony esinos egy munka lesz, mond a má-
sik, itt hagyni a társulatot adóssággal, pénz nélkül.
Ho hó, abból semmi sem lesz.

— De kérek édes Lajosikám, a világitás ára
alig jön be. Denique nem élhetünk sóhajtással. Nyom-
orult publikum!

— Hm, hm, — szól a harmadik szemöldök t hom-
lokára tolván — a mi az életet illeti: az nehéz, hanem
ami a szökést illeti: az még nehezebb. Sorra kell járni
az abonosokat s rájuk ijeszteni, hogy itt hagyjuk a
várost, ha nem pártolnak.

— Az célhoz nem vezet. Művészhez nem illik go-
rombáskodni. A publikumot megharagítani esztelenség.
Denique az nem jó lesz.

— Valami látványos darabot kell elővenni ezek-
nek a góbkéknak, például Csaba vezért, vagy Mátyás
királyt.

— Igen, de egyetlen királyi palástunk zálogban van.
— Szép szerével kell a dologhoz látni — mond
a második. Ivet hordani szét a városban, felülre írni
egy keserves felhívást p. o. az árva lány monolog-
ját, aztán a bérleten kívül valami mellékes segedelem-
ért is könyörögni.

— Az lenne a legcélszerűbb, de kihordja el az ivet?
— Az az igazgató dolga.

— Én nem hureolom, kétszer végig szentelenked-
tem már a várost, denique nem volt sikere. Én inkább
kiülök a város közepére, mint egy Márius, és megha-
lok éhen, mint egy Jugurtha.

— Az privát passio, megteheted, de nekünk nincs
kedvünk ilyen szerepet elvállalni, az igazgatónak pe-
dig kötelessége gondoskodni a társulatról.

— Hallják az urak! — szól meg a szomszéd
asztaltól egy halvány képű, beesett szemű, nyomortól
elesigázott ifju — elhurcolom én azt az ivet, ha ma-
guk közé fogadnak.

— Hát kiesoda maga, kérdé az igazgató.

— Soh' se keresse azt, olyan ember a ki legal-
kalmasabb lesz annak az ivnek az elhordozására. Látom,
hogy az urak színészek s én szívesen leszek pályá-
társuk.

— Ho hó fiatal ember, az nem megy olyan
könnyen. A színészet magasatos pálya, isteni művészet,
ahoz tehetség, tanulmány, képesség szükséges, az nem
minden útonjárónak való.

— Hagyja el az ur, tudom én mi a színészet;
képességem azt hiszem elég lesz hozzá, 14 iskolát vé-
geztem én.

— No annyit épen nem is mulhatlan szükség
elvégezni, mond a harmadik, ki szücslegénységből lépett
az isteni művészet tagjai közé.

— A mi azt illeti, mond a másik, az iv hordo-
zására alkalmas lenne, mert bizony megcsinálja az
ember szíve, úgy néz ki, mint Tibore Bánkábanban.

— No majd meglátjuk holnap, mond az igazgató,
ha sikere lesz eljárásának: akkor számíthat pártfogá-
sunkra.

— Hanem adassanak nekem valamit enni, mond
az ifju, mert a nélkül reggelig lemondhatok nemcsak a
színészi, de egész világi pályámról. Kilenc hét óta
utazom vyalog, három nap óta nem ettem semmit.

— Vendéglős! adjon ennek a fiatal embernek
vacsorát.

— Ki fog fizetni?

— Én.

— Még a bor árával is adószok.

— Csak nem felti a pénzt?

— A mult heti vacsorájuk is fenn van.

— Holnap minden ki lesz fizetve, én állok jól.

Denique adjon valamit ennek a fiatal embernek. Ifju
művész barátom holnap reggel itt találkozunk. Készítse
magát küldetésére az isteni művészet érdekében. Jó éjt.

Haraszi Péter — mert hiszen ő volt — mint
egy hazajáró lélek ült ott az asztalnál; a lámpa bá-
gyadt fényt vetett arcára, melyről az élet, egészség,
a régi erő nyomai eltűntek. Csak árnyéka volt a híres
jurista Haraszi Péternek. Arca halott halvány az éh-
ség, a nyomor miatt, szája kicserepedve a hidegtől,
hosszu haja kuszált csomókban borult vállára, ruhája
elrongyolva. Ugy nézett ki, mintegy proletárius, vagy
mint egy kísértet, vagy mint üldözött gonosztevő.
Hosszu bujdosásában eső, hó megverte, gally megtépte;
hideg, fagy megcsigázta, az orzott pénzt elkölté, vagy
elvezte, azóta úgy tengődött.

Mohón ette meg az élébe adott ételt, látszott,
hogy édes kevés az, de legalább csillapítja éhségét.
Aztán leborult az asztalra, kevés idő múlva megszólalt:
„Vendéglős ur, nem tölthetném én itt az éjszakát?
Csak itt ez asztal, vagy a földön. Semmi sem kell

nekem, csak hogy fedél alatt lehessek, lássa kegyetlen
idő van oda kinn s nekem nincs hová mennem.”

— Itt hálai? — Az nem lehet — mond durván
a vendéglős. — Ez ebédlő, szobát sem lehet nyitni,
mert hidegek, aztán meg mindenféle embernek nem is
adok szállást.

— Hát kinek tart engem? — kérdé Péter resz-
keto ajakkal — Azt hiszi, hogy mert rongyos vagyok,
én tán? . . . Aztán szeliden folytató. — Édes vendéglős
ur, az Istenre kérem szánakozzék rajtam, lássa, iszonyu
idő van odakinn, ne hajtson el, engedjen itt lefekü-
döm, csak itt a padon, vagy a földön. Ne féljen tőlem,
nem vagyok én rossz ember, csak a nyomorúság vitt
ennyire.

— Ejh, hagyjon fel a fecsegéssel, vegye a sátor-
fáját, menjen dolgára. Marci, kísérd ki ezt az embert
s zárd be a kaput utána.

És Péter ment neki a feneketlen sötétségnek s
rengeteg éjszakának, ment a dermesztő hidegben, ment
azon reményben, hogy tán az emberek megkönyörül-
nek rajta. De az idő későre volt, az emberek már le-
feküdtek, csak a szél süvöltött vadul a néma városka
utcain, csak a csillagok dideregtek fenn az égen, csak
Péter botorkált a nagy éjben. Végre a templomhoz
jutott, annak előtornácán nem volt ajtó, oda húzóva
körültaogatott; oldalt egy lépcső vezetett fölfelé, leült
mellé, fejét ráhajtotta a lépcsőfokra, ruháját összeszo-
rta, — a szél ellen véde volt s a hideg? . . . Az már
neki jó ismerőse. Aztán ha megfagy, legalább tisztés
séges helyen találják holttestét s eltemetik. Ilyenféle
gondolatok közt hunyta le szemeit és elaludt az Isten-
háza pitvarában a gonosztevő, az apagyilkos.

Másnap hajnalban a harangozó még ott találta,
felkölté s tudakolá tőle, hogy került oda, ott töltötte
az éjt, mi járatban van?

— Jó ember — mond Péter — idegen vagyok
a városban, késő este érkeztem ide . . . A város lakói
már lefeküdtek . . . Egy vendéglősnél kértem szállást,
nem adott, elutasított, . . . félt, hogy nem fizetek neki . . .
igazsága volt, mert nekem nincs pénzem s aztán úgy
jöttem ide s szerencsére nem hagytam meg.

— Oh boldogságos szűz — mond a harangozó —
itt töltötte az éjszakát? . . . A kátyát kár volt kihaj-
tani . . . Nem tudott az én házamhoz jönni . . . Szívesen
látam volna . . . Lássa, ilyenek a vendéglősök, nincs
szívök, pénz az istenök . . . Hogy is maradt meg azon
a frgeteges éjszakán? . . . Boldogságos szűz! A gyil-
kosnak is helyet kéne adni olyan időben!

Péter csak leült szemeit e szavakra s elkezdte
ruhájától a port verni, aztán megszólalt:

— Jó ember, látom, hogy szánakozó szíve van;
az éjszakát már kiállottam, hanem tegyen velem most
egy szívességét, engedjen h. zában megmelegednem, mert
borzasztóan fázom.

— Hogyne tenném meg? Megteszem biz én . . .
keresztény kötelesség, — de el sem eresztjük mig egé-
szen helyre nem jön. — Majd anyjok készít egy kis
meleg bort, az nagyon jó lesz. . . . Ilyen éjszaka után. . .
Mindjárt haza megyünk, csak elhuzom a hajnal . . .
Mindjárt elmegyünk, csak a hajnal . . . és felszaladt
a lépcsőn egyet, kettőt kondított a hajnal elé, hogy
igyekezzék s hozza minél előbb a reggelt, aztán vissza-
jött, haza vezette talált vendégét s még az udvaron
elkezdvén kiabálni: „Anyjok, no nézd csak, embert ta-
láltam, egy útas embert, ott hált a feljárónál, csak a
boldogságos szűz mentette meg a megfagyástól, — a
borzasztó éjszakát a feljárónál tölteni . . . !”

„Oh oh Miatyánk Isten — szánakozott az asszony
— szegény ember, de mindjárt is gondoskodom egy
kis melegítőről. — Boriska! igazítsd lányom a tüzet
szaporán.”

Egy bogárszemű lányka suhant e szavakra ke-
resztül a másik szobába, félénk pillantást vetve a kü-
lönös jövevényre.

Péter aztán a szíves háznép körében, a jó meleg
szobában egészen magához jött; jóllakott s elfelejté —
egy percre — kiállott szenvedéseit. Aztán megkö-
szönve szeretetüket ment a kitiűzött helyre az igazga-
tóhoz. Előbb azonban Csibor uramnak — így hívták a
harangozót — megkellett ígérnie, hogy ebédre okvetlen
visszajön.

— Boldogságos szűz! — hiszen egy krajeárja sincs
ennek a szegény embernek, pedig ez nem is vándorló
ám anyjok, meglásd; valami szerencsétlen uri fajta.”

Péter pedig kezébe vette a felhívást, melyben a
társulat helyzete közziklált megindító módon volt elő-
adva (az árvalány monologja kis módosítással) melyre
azt mondta az intrikus, hogy az embernek még a térde
kalásását is könnyekre indítja, azután nyakába vette a
várost, könyörgött, rimázkodott s oly szerencsés siker-
rel tért meg, hogy a társulat existenciája ezuttal bizo-
sítottva volt egy bérlet tartamára. Melynek is megün-
nepelésére este a „Kék bárány“-nál vacsora rendezte-
tett, a mult heti adóság kiűzöttetett s jövő hétre új
adóság szerzetetett. Az igazgató nem mulasztá el meg-
jegyezni, hogy fiatal művész barátunk bizonyosan bu-
rokban született s denique fényes jövőnek nézhet
elője az isteni pályán.

Péter aztán ott is maradt az isteni művészet terén,
a beszedett pénzből kapott bizonyos részt, hanem az
első hónapot mint próbát fizetés nélkül kelle szolgál-
nia. Szerencsére Csibor uramnak annyira megcsinálta a
szíve a sokat szenvedett ifjun, hogy házában adott
neki szállást.

— A Deátrumhoz tartozik, a kik olyan szép já-
tékok tudnak cselekedni . . . hiszen csak nem lakhatik
az ég alatt!

Mennyire jámborral teszi az embert egy pár hó-
nap nyomorúság, hogy megtörik az a büszke semmisség,
kit embernek hívnak, milyen alázasos lesz, mi mindenne
kész ehhez a hitvány élethez való ragaszkodásból. Ha-
raszi — vagy új nevén Zádor Péter egyike lett a
legcsendesebb embereknek, mintha csak kicserepült volna.
Az e kevély Haraszi Péter ez idő szerint meghalt.
Hanem hát a becsületesség utja meredek helyen vezet,
nagyon sima, ki egyszer leslikli róla, igen nehéz an-
nak újra feljutni.

(Folyt. köv.)

Hírek.

Brankovics György temesvári gör. kel. püspök
vasárnap ünnepélyes szent misét tartott Zomborban,

mely egyszersmind bucsu is volt azon várostól, mely-
ben körülbelül egy negyed század óta szolgált. E szent
mise alkalmából a temesvári g. kel. szerb plébános és
segédlelkész Zomborra utaztak, hogy ott Brankovicsnak
átnyujtsák a püspöki öltönyöket és szentelt eszközö-
ket. Jövő vasárnap az új püspök Temesvárott, egyház-
megyéje székhelyén fog misézni. A temesvári szerbek
nagyban készülnek új püspökük fényes fogadtatására.

Ujvidéken augusztus 6-7-én országos vásár tar-
tatik.

A nagyméltóságú m. kir. földmívelés-, ipar- és
kereskedelmi miniszter urnak i. é. június hó 28-án
24.577. sz. a kelt leirata folytán, ezennel közhírré
tétetik, hogy a Budapest főváros területén fennálló
országos vásárok — a jelenleg gyakorlatban lévő ösz-
szes határnapok megszüntetése mellett, — ezentul ál-
landóan a következő időpontokban fognak megtartatni.
Az eddigi József-napi vásár március második va-
sárnapján, az eddigi Medárd napi vásár május hó utolsó
vasárnapján, az eddigi János fejtveteli vásár augusztus
hó 3-ik vasárnapján és az eddigi Lipót-napi vásár no-
vember hó első vasárnapján kezdődik s mindegyike
két hétig, azaz bezárólag a második hét szombatjáig
tart, mely vásárok alkalmával, a marha- és lóvásárok
a jelzett vásári időtartam közepén, azaz a második
vasárnapon és hétfőn fognak megtartatni. Az 1880.
évből engedélyezett május és október havi két külön
lóvásár közül, a májusi, az eddigi határnap megszü-
ntetése mellett, ezentul az április 24-ét (Szt. György
napot) magában foglaló hét vasárnapja előtti vasár-
napon, hétfőn s kedden; az októberi pedig az eddigi
időpontban, azaz október hó első vasárnapon, hétfő-
jén és keddjén fog megtartatni. Budapest főváros ta-
nácsának 1882. évi július hó 11-én tartott üléséből.
A fővárosi tanács.

Nemes telt. Halbróhr Mór városi bizottsági tag,
a sebesitsi pusztán építendő katolikus kápolna építé-
séhez 1000 drb. téglával és 5 ft pénzadománnyal jár-
ult. A tanyai iskola helyiségeül pedig szállási házát
— minden díj nélkül — ajánlotta fel. — E szép és
nemes telt önmaga dícséri s ha majd a többi zsidó pol-
gártársak is ily nemesen gondolkoznak, akkor nem lesz
többé sehol sem zsidó üldözés. (Szab. Közl.)

Második alapszabályszerű dalestély. A zombori
kaszinó egyleti dalárda 1882. évi augusztus hó 6-án,
vasárnap a Dévay-kertben ez évi második alapsza-
bályszerű dalestélyét rendezti, melyre a n. é. közön-
séget tisztelettel meghívja. Műsorozat: 1) Dal a sza-
badságról. — Férfikardal Kücken Frigyesztől. 2) „Ha
megfogom az ördögöt“. Népdalfűzér. — Férfikarra al-
kalmazta Huber Károly. 3) A filiszter. — Tréfás fé-
fikardal Mangold K.-tól. Előadja a dalárda 8 tagja.
4) Erdei kised virág. — Férfikardal Fischer K. L.-
tól. 5) Legkedvesebb tanyám. — Férfikardal Mangold
K.-tól. 6) Szerelényvallás. — Férfi-negyeddal Kücken
Frigyesztől. Szövegét fordította: dr. Molnár István La-
jos. 7) a) „Azt gondolom, eső esik“ és b) „Szeretek
galambom“. — Népdalok. Férfikarra alkalmazta Wa-
chauer Károly. A szünetek alatt Hercenberger Károly
játsszik. Kezdeté 8 órakor. Belépőjegyek 50 krajcárja-
val Falcione Gusztáv ur kereskedésében előre is vál-
thatók. A t. pártoló tagok a tagsági jegy második
szelvényével ráfizetés nélkül válthatnak belépőjegyet.
Kedvezőtlen idő esetében a dalestély másnap lesz.

Emléksorok a Zomborban megjelent „Bács Bod-
rogh“ c. első magyar laptilap 1865. július 1-én Zach
József szerkesztő és laptulajdonos aláírásával ellátott:
M u t a t v á n y l a p b ó l:

„Dalegyletünk f hó 24-én nyitá meg kicsiny de
csinál s a dalárda igényeinek teljesen megfelelő cél-
szerűséggel épült új helyiségét. A terem szűfalásig
megtelt, mi legszebb bizonyítéka azon rokonszenynek,
mellyel az egylet hazafias működése miveltebb körök-
ben találkozik. Az ünnepély egyes részleteit egy rövid
vigjáték „Legjobb az egyenes ut“, az egylet által elő-
adott énekdarabok s néhány magánydal előadása képe-
zett. Ezt megelőzte a dalárdai jegyző t. Haslinger Ká-
roly ur talpra esett beszédével, amire t. Kocik Pál el-
nök ur híven talált arcképe lón leleplezte. Részletes
bírálatot az esetről nem mondhatunk, elég legyen azon
tény felemelítése, hogy a jelen voltak mind végig jól
mulattak s a szíves közreműködők: Grulich Gizella,
Kőrös Eszter, Szempek Josefa kisasszonyok, és Am-
brozovics, Grosschmid, Lovich, Zelenák és Sztrilich
urak koszorúknak és kitüntetésekben részesültek. Jir-
sik Vilma asszony jól iskolázott hangja s bensőséggel
előadott gyönyörű éneke kifogástalan dícséretet érde-
mel. Elismerésünk oroszlanysze ezuttal Fektér ur
énekét illeti, kinek művészi előadása zajos tapsokat
arott. Megengedjük, hogy Fektér hangjában van va-
lami, mi a fővárosi közönség követelésének nem felel
meg, mi azonban, még mindig jeles tenoristának sze-
retjük tartani s ismerve általában nemzeti színpadunk
ez idő szerint középszerű énekeseit, Fektér mellőzteté-
sét kevésbé hanyatlásnak, mint inkább személyes dula-
kodások következményének tekintjük.”

Aug. 1-én kezdődik az olvasóköri részvények
befizetése.

Baján a valaha jó nevű Stampfel-cég romlékony
csődhalmaza f. aug. hó 16-án árvereztetik el.

Ujvidék sz. k. városában a kir. tanfelügyelő je-
lentése szerint 8 iskola igen, 10 nem felel meg a tör-
vénynek. Szépen vagyunk!

Pivarszki Pavó, tovarisovai lakos hivatalosan kö-
röztetik.

Dr. Seffer Sandor „Palicsi távuszás“ című és
Simonyi Etelka k. a-nak ajánlott keringőjeért, továbbá
Morvai Akos „Tornaverseny eszardás“ c. darabjairól az
egylettől kék-fehér selyemszalagu eszercsorát kapott.
A zenedarabok mint legújabbak, megrendelhetők a tor-
na-egyletnél Szabadkán.

A gőzfürdő, csekély kereslet következtében, ezen-
tül ismét csak kedden, esütörtökön és vasárnap lesz
nyitva urak számára.

A színhazi épület bokréta ünnepélye szombaton
nagy muri képesében tartatott meg.

Mai számunk „Szép Zulima“ című balladáját köz-
figyelembe ajánljuk.

Az új gabna ára: buza 8-80-9-50, árpa 5 ft,
zab 5-40-5-60.

A budapest-zimonyi vasút Szabadkáiig terjedő
részén a napokban tették le az utolsó síneket Szabad-
szállásnál

Szt.-Tamason a r. k. papválasztás tartja lázas érdekeltében a publikumot, mert állítólag biztos forrásból értesültek, hogy a bitköség két kedvelt papja közül egyik se fogna kandidálni, hanem három olyan, akik közül a nép csak kénytelenségből választja a kevésbé kedve ellen valót. Eddig a komoly levelező. Erre a hírre megjegyzésünk az, hogy miután a kandidáció még meg nem történt, vagy legalább nem köztesdőlés: nem illik talpig humanus érsekünk bölcseségéről föltenni, hogy a nép patronátusi jogát kandidálásával illuzoriussá teszi oka vagy kedve lehetne. Egyelőre kizárandó e föltevés már azért is, mert az érsek azt bölcsen fogja tudni, mily nyereség az egyházra és hívekre egyaránt, ha a pap és nép, kivált oly esiklandós helyi viszonyok között, mint Szt.-Tamason vannak, apriori ragaszkodik egymáshoz. Szóval: bízzék a r. k. nép, főpásztora döntő bölcseségében; indokolt panaszaát utólag is előterjesztheti.

Szabadkan Jakobcsits József kereskedő f. hó 24. elhunyt.

Baja város tisztviselőinek nyugdíjszabályzatát a nm. belügyminiszterium jóváhagyta.

Szt.-Tamason Szigethy Jenő szintársulata oly nagy köztetszés mellett játszik, hogy a vegyes — magyar-szerb — város elöljárói elismerésül 50 fnt segélyt szavaztak meg neki. Szigethy a zombori színház téli évadjára is reflektál s — mint ő maga írja — pályázatát be fogja küldeni.

Aug. 5-en lesz helyben Hauke Imre ur és Trischler Emma k. a esküvője; 7-én Schön Karolina k. a. é. Schaffer Zsigmond ural — amaz a r. k., ez az izr. templomban.

Csurong Balogh György, derék fiatal gyógyszerész, eljegyezte a kedves Weisz Vilma kisasszonyt. **Arveres.** Kopolivics Koléta 2228 ftra becsült ingatlanai aug. 2. Szabadka.

Magyarosodás. Rosenfeld Jakab zentai illetőségű eskóvói lakos „Révész-re, Spitzer Ignác szabadkai illetőségű ugyanottani lakos „Szilasi-ra“ változtatták nevüket.

Művészeti hírek. Gyulai László, volt újvidéki tanár, jelenleg budapesti képművész, a Kossuth-album címlapjára nagyszabású akvarellt rajzolt. — Mesterházy Kálmán, megyénk szabadkai fia, festőművész már hozzáfogott a nagy moosaras tájkép festéséhez, melyet az ősi tárlaton pályázatra szándékozik becsátani. A kép 1 1/2 méter magas és 3 m. széles lesz. A művész a Rómában rendezendő kiállításon „Hortobágy“ című tájképpel fog részt venni és a Székesfehérvárott és Kassan rendezendő vidéki képművészeti kiállításokra 6 festményt küld.

Hajmeresztő eset. F. hó 29-én a városi sörház bérlője megjelent a kapitányi hivatalban és jelentette, hogy a sörház emésztő gödrében egy emberi hulla látható. A kapitányság a szemlét megéjtve, a hullában Beslity László helybeli lakosra ismert és rögtön a kórházba szállította a fölpuffadt hullát. Ez eddig a száraz eset; hanem furcsa vége lehet és eleje van ennek. Ugyanis: a főkapitány f. évi április hóban kiküldötte a városi egészségügyi bizottságot az alkaptány, a fő- és al-orvos és mérnök személyében hiv. szemlére. A bizottság a városi tanácshoz május 31-én betérjett jelentésében jelezte, hogy a sörházban azon iszonyu nagy és mély emésztő gödör közbiztonsági és közegészségi okokból rögtön betetőzendő. Ez azonban két hónap alatt nem történt meg s most a hivatalos mulasztásnak egy emberi élet esett áldozatul. Ki a felelős ezért? Most majd bizonyára sürgősen betetőzik.

Gr. Chotek Ottó futtakai birtokára utazott, hová jövő hóban a trónörökös ö Fensége is elrándul vadászatra.

Csüförtökön kelvező hűvös időben tartott szemlét Br. Edelsheim Gyulay országos főparancsnok a (közös hadsereghez tartozó) helybeli katonaság fölött. A szemle 6—1 óráig tartott s utána a főparancsnok teljes megelégedését fejezte ki a csapatok jeles kiképzetése fölött.

Egy hivatalos min. jelentés szerint Zomborban a fillokszérea 496 □ ölet. Títelben 12 holdat iníciált. Azonban a múlt év folytán Zomborban teljesen kiirtott, Títelen ellenben a tél folyamán a szőlők lesznek kivágandók és az illető területek a rákövetkező tavasztól kezdve tetszés szerinti művelés alá veendők, de azon megszorítással, hogy gyök- és tők-növények azon helyeken egyelőre nem természetendők.

Az alföld-fiumei vasút f. évi júniusban a múlt évhez képest 23516 ftrtal, vagyis kilométerenként 60 ftrtal vett be többet.

Arveres. Szolozky Pál 656 ftra becs. ingatl. okt. 22. Zombor; Konyovits Pál 7492 ftra b. ingatl. nov. 7. Zombor.

Ujvidékről a „Srbski Narod“ egész biztosan írja, a jövő októberi szerb kongresszus feladata az lesz, hogy az egyházi dolgokban a nép autonómiáját megszüntesse és végett vessen a világiak beavatkozásának az egyház kormányzatába. Az egyházi kormányzat kizárólag a püspökök feladata lesz. Ez a feladat első pillanatra bizonyos mértékben természetesen és méltányosnak tünik ugyan föl, de jelentőséget nyer, ha tekintetbe vesszük, hogy ez az önkormányzat igen tág fogalom, a melyik föléli az iskolának, a nemzeti alap kezelésének az ügyét és másokat. Ha a „Srbski Narod“ által jelzett feladatot a szerb egyházi kongresszusnak csakugyan sikerül megoldani és a kongresszus határozata kinyeri a szentesítést, akkor a nemzeti egyházi kongresszus illuzoriussá válik és a szerb nemzeti egyház autonómiájának utolsó töredéke is elenyészik Magyarországon. E.

Hiador művei. Irodalmunk érdemes veteránjának, Hiadornak, (a szabadkai gymnasium inémt nyugdíjazott igazgatójának, Jámber Pálnak) összegyűjtött műveiből újabb füzetek jelentek meg, a 12—17-ik, mindenik egészen adván irójuk működési köréből egy-egy csoportot. A 12-ik füzet: „Ó és újvilág“ címen Horác, Virgil, Ovid, Catullus római költőiből, továbbá Hugo Viktor, Coppée, Aulran, Moreau költeményeiből gyűjtött össze 152 lapra terjedő fordítást; ára 40 kr. A 13-ik füzet Hiador balladuit, a 14-ik a románcokat, költői beszéleteket közli, régieket és újabbakat, melyek közt nem egy tartalmot szélesebb visszhangra Amanak 60, emennek pedig 30 kr. az ára. A 15—16-ik füzetben vannak a politikai dolgozatok és fővárosi tárcák, némelyik csak napi érdekű volt, s ezért nem is való mind gyűjteménybe; ára 80 kr. Végre a 17-ik füzetben drámai tanulmányokat, színházi bírálatokat találunk; ára 60 kr. A füzeteket Kertész József nyomdája csinosan állította ki, s egyenkint is kaphatók.

A régi 10 és 100 frtos bankjegyek. Julius 31-én jár le a határidő, mely alatt az osztrák-magyar bank fő- és fiókintézetei a régi kibocsátású 100 forintos bankjegyeket fizetesképpen és kicserélés végett elfogadják. Augusztus 1-jétől október 31-ig már csak a budapesti és bécsi főintézeteknél fogadják el fizetesképpen és kicserélés végett, a többi bankintézeteknél csupán kicserélés végett fogadják el. November 2-ától kezdve fizetesképpen már az osztrák-magyar bank főintézetei sem

fogadják el, hanem csak kicserélés végett, mire nézve a határidő 1888. október 31-én jár le. E határidő lejártja után az osztrák-magyar bank nem tartozik többé a régi százforintos bankjegyeket beváltani. A mi a régi tízforintos bankjegyeket illeti, úgy azokat ez évi január 2-ika óta már csak becserélés végett lehet az osztrák-magyar bank budapesti és bécsi főintézeteinél benyújtani. Az 1887. év december 31-én a becserélési határidő is lejár, s ettől az időtől fogva a bank nem köteles többé régi tízforintos bankjegyeket beváltani.

NYILTTÉR. *)

Közszereketben álló nagyságos Schmausz Endre ur megyénk lángbuzgalmu alispánja f. é. július hó 13-án 12399. sz. a. kelt rendeletével az ó-sztapár-doroszlói, ó-sztapár-bresztováci, ó-sztapár-szöntai, ó-sztapár-szivaci országotukon és Ó-Sztapár községében szükséges hidak előállításához a megyei úti alap pénztárából közsegünk pénztárának segélyezésére egyelőre 200 forintot utalványozni méltóztatott.

Midőn községünk nevében szeretet alispánunknak eme kiváló és nemes figyelméért köszönetünket a legmélyebb hódolattal kinyilvánítjuk, egyben azon forró kívánalmunknak adunk kifejezést hogy a gondviselés őt megyénk és a közjó hasznára sokáig őrizze meg.
Ó-Sztapár, 1882. július 26-án.

Sztankovics Lázár, bíró. Brzozovszky Vazul, jegyző.

Alólírott saját valamint kiskorú testvérei nevében, mint Schön Samuel törvényes örökösei, kedves kötelességemnek tartom hálás köszönetemet nyilvánítani a „Magyar francia biztosító részvény társaságnak“ azon pontos és loyális eljárásért, miszerint atyám elhalálása folytán a biztosított 2000 fnt összeget az osztályozás egyesség létrejöttével (amennyiben kiskorú árva is vannak) azonnal és minden levonas nélkül kifizette Ugyanezért a magyar francia biztosító részvény társaságot a nagyérdemű közönségnek a legjobb lelki ismerettel méltán ajánlhatom.
Zombor, 1882. július 29. Schön Adolf.

Első rangú egészségi és asztali-viz.
Legtartalomdusabb bor- és lithion-forrás
SALVATOR
vastartalom nélkül, gazdag term. szénsavtartalommal.
bórsavas Nátron és szénsavas Lithionban (0-32843 literként) (012495 literként)
10-6 Lipoczi forrás-igazgatóság Eperjessen.
Kapható minden ásványvízkereskedésben és a legtöbb gyógyszerüzletben.
Főraktár: **Edeskuthy L., Budapest.**

*) Az e rovatban közlöttéért nem vállal felelősséget a szerk.
Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor

HIRDETÉSEK.

Bérleti hirdetmény.

Birvalszy Zákó Maja a szivaci csárdánál fekvő 97 katasztralis holdnyi szántóföldjét és szállását (3 szoba, istállók stb.) 1882-ik évi augusztus elsejétől 1—5 egymásutáni évre jutányos és kedvező föltételek mellett bérbe adja.
Értekezhetni a tulajdonosnővel nagy-szerb-templom-utcai lakásán, bármely órában.

ad. 2448. szám.
P. 1882.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. év LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az apatini kir. járásbíróság 3893/p 1881. sz. végzése által Weindl Mór apatini lakos végrehajtató javára Rujer József apatini lakos ellen 147 fnt 63 kr. tőke, ennek 1881. évi március hó 1-5-0 napjától számított 6 % kamatai és eddig összesen 34 fnt 25 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 772 fnt 50 krra becsült szoba butorok, ágyneműek, hordók, borok, fehérszeműek, arany keretű képek, 2 db arany gyűrű, 2 óra, tölgy és fenyőfa sájtárokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 2448/1882. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Apatin községében, alperesek lakásán leendő eszközzésére 1882. évi augusztus hó 13-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Apatinban, 1882-ik évi július hó 25-én
Uetesy Kálmán,
kir. aljegyző, bírói kiküldött.

Árlejtési hirdetmény.

Cservenka községe részéről közhírré tétetik, hogy a Ferenc csatornától a topolyai uthoz vezető 1135 folyó méter hosszú utcájának összesen 16929 fnt 45¹/₂ krra költségelt kövezési munkájára f. é. Augusztus 16. napján d. e. 9 órakor a község háznál, hol a tervek költségvetések és egyéb feltételek elégelesen is megtekinthetők, nyilvános árlejtés fog tartatni.

A vállalkozni szándékozók kötelesek 10%-ot ovadékokban letenni.

Óvadékkal ellátott s lepecsételt írásbeli ajánlatok az árlejtés megkezdéséig a községi előljárásnál nyújtandók be.

Cservenkán 1882. évi július 28.
Karl B. jegyző. 3-1. Kruszez Fülöp, községi bíró.

Két tanonc
felvétetik 3-1
a **SCHÖN ADOLF-féle**
könyvkereskedés- és könyvkötészetben.
1-1

119. szám.
1882.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tekintetes kir. törvényszék 6872/1881. számú végzése által Wolf Sándor zombori lakos végrehajtató javára Bikár Lázár és Lugumerszki Sándor zombori lakosok ellen 120 fnt tőke, ennek 1882. évi május hó 12-ik napjától számítandó 6 % kamatai és eddig összesen 46 fnt 64 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 328 ftra becsült 5 drb ló, 2 boglya széna, 2 göbe és 6 drb félvecs malacból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 1191/1882. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen vagyis Zomborban a városbáza udvarán leendő eszközzésére 1882. ik év augusztus hó 11-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Zomborban, 1882-ik évi július hó 27-ik napján.
Cservenka Lajos,
kir. bírósági végrehajtó.

188
A gráci 1881. évi országos kiállításán elismerési oklevelet nyert.
A zombor...
nézve 4 d...
augusztus...
nos árver...
azonnali k...
rőnek elá...
szándékoz...
tőleg —
árverés m...
latok is e...
2-2
Alulírt...
nagyvált...
ját kés...
valót,
varú ny...
botok...
utazott...
meg...
árnsít...
közöns...
nyílik...
leszáll...
lok és n...
K...
Budap...
2480. szá...
k. ig. 18...
Bács...
Tovaris...
másra pá...
betöltés...
d. e. 9 ó...
Ezen...
zetés és...
haszonél...
A pá...
nyeket a...
e megye...
szakbitt...
község...
nyilván...
a választ...
mert a v...
figyelem...
Bács...
3-1

1880-ik évben 80.000 palack, 1881-ik évben

palack lett elszállítva.

A mohai ÁGNES-forrás

hazánk egyik legszénsavdúsabb

S a v a n y u v i z e

Kitűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomorban az idegrendszer bántalmain alapuló bajaiban. Általában a víz mind azon kóroknál kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrendszer működésének fölfokozása kívánatos.

Borral használva már is kiterjedt kedveltségnek örvend. Fris töltésben mindenkor kapható

ÉDES KÜTYÜ L.

m. k. udvari szállítónál Budapest, Erzsébet téren.

Ugyszintén minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

Zomborban: Falcione G., Popits I., Heindlhofer R. és Weidinger A. S. uraknál.

1880-ik évben 80.000 palack, 1881-ik évben 295.000 palack lett elszállítva.

A gráci 1881. évi országos kiállításán elismerési oklevelet nyert.

A gráci 1880. évi országos kiállításán elismerési oklevelet nyert.

A legjobb
szivarka-papír
LE HOUBLON
féle francia gyártmány.

22-12

Hirdetés.

A zombori magyar olvasó kör tulajdonát képező zombori takarékpénztári részvények (számra nézve 4 db) folyó évi osztalékaikkal együtt 1882. augusztus 6-án d. e. 10 órakor fognak nyilvános árverése a magyar olvasó kör helyiségeiben azonnali készpénz fizetés mellett a legtöbbet igénylőknek eladatni. Együttal értesítetnek a venni szándékozók, hogy az említett részvényeket illetőleg — a kitűzött határrnapig — vagyis az árverés megkezdéséig alulírott nál irásbeli ajánlatok is elfogadtnak.

Tarczay Mór,

köri igazgató.

2-2

Alulírott azon oknál fogva, mert rakományomát jövőre tetemesen megnagyobbítom, a

jelen nyári évadra szóló
nagyválasztékú **férfi-divatolkkokat**, nevezetesen: saját készítésű **fehér és színes férfi ingeket, lábravalót, harisnyákat, zsebkendőket**, legújabb divatú **nyakkendőket, nap- és esernyőket, sítábotokat, illatszereket, por- és esőköpenyeket, utazótakarókat és pláideket** stb.

meglehetően olcsó áron végeladom.

Bátor vagyok tisztelettel kijelenteni, hogy ezen elárúsítás nem a szokásos névszerű végeladás, — mely közönséges reklám nál nem egyéb. — ellenkezőleg alkalmas nyílik a nagyérdemű közönségnek, az árak tényleges leszállításáról meggyőződni.

Videkre: ingkellémeintákkal bérmentve szolgállok és megrendelések pontosan eszközöltetnek.

KARIKÁS LAJOS,
fehértanú- és férfi-divatárú-üzlete
Budapest, V., Dorottya-utca 3. szám.

2480. szám.
k. ig. 1882.

Pályázati hirdetés.

Bács-Bodrogh megye alsó I. járásába kebeleztet Tovarisoa községében megüresült község jegyzői állomásra pályázat hirdettetik, s annak választás utján betöltésére a határidő folyó évi augusztus hó 24-nek d. e. 9 órájára tűzetik ki.

Ezen állomás utáni javadalmazás: évi 800 frt fizetés és szabad lakás, az ezen lakáshoz tartozó kert haszonélvezetével.

A pályázók fölhívtnak, miszerint ebbeli kérvényeiket az 1871. évi XVIII. t. c. 74. §-a értelmében a megye törvényhatósága részéről küldött állandó szakbizottsága által kiállított s magyar, német és szerb községben a község jegyzői hivatal ellátására képesnek nyilvánító okmánnyal ellátottan. — alulírt hivatalhoz a választást megelőző napig annál is inkább benyújtják, mert a választási napon benyújtott pályaművek figyelembe vételét nem fognak.

Bács, 1882. július hó 27-én.

3-1

Nagy József,
szolgabíró.

4532. sz.
tkvi. 1882.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy néhai Beicht János eszőlömegéhez tartozó esonoplyai 955. sz. telekkönyvben A I. alatt vagyonbukott néven álló százszoros adó alapján 1891 frtra becsült 1/4 telekfelde az árverés elrendeltetvén, ugyanezen ingatlan 1882. évi szeptember hó 24-ik napjának delutáni 3 1/2 órájára esonoplya község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alul is el fog adatni a következő feltételek mellett:

1. Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan fenti becsarának 10 % -át vagyis 190 frtot készpénzben a kiküldött kezéhez letenni.

2. Vevő köteles a vételért két egyenlő részletben, és pedig: az első felét az árverés napjától számítandó egy hó alatt, — a második felét ugyanazon naptól számítandó két hónap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6% kamatokkal együtt az 1881. évi 39425. sz. a a bírói letétek kezelésére nézve kiadott rendeletben meghatározott módozatok mellett, a zombori m. kir. mint bírói letéti pénztárnál lefizetni; a bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

3. A tulajdonjog bekebelezése csak a vételár és kamatainak teljes lefizetése után fog vevő javára hivatalból eszközöltetni. Az átruházási költségek — és az árverési naptól fogva az adó is vevőt terhelik.

4. A vevőnek veteli bizonyítványa az 1881. LX. t. c. intézkedései értelmében csak az esetben fog kiadotni, ha az árverés napjától számított 15 nap alatt az idézett törv. cikk 187. §-a intézkedésének megfelelő utóajánlat nem tétetik.

5. A mennyiben vevő az árverési feltételek bármelyikének eleget nem tenne, a megvett ingatlan az érdekelte felek bármelyikének kérelmére, az 1881. LX. t. c. 185. §-a értelmében vevő veszélyére és költségére, — bánatpénzének elvesztése mellett újabb árverés alá bocsátatni fog.

Zomborban, a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnak 1882. évi július hó 13-ik napján tartott üléséből.

Bielitzky Kálmán, Széchenyi József,
kir. trvszéki jegyző. 1-1 kir. trvszéki elnök.

Pályázati hirdetés.

Felső Szent-Iván községben (Bács-Bodrogh vm.) egy rom. kath. jellegű, német tannyelvű osztály állítatván, erre f. évi augusztus 10-éig pályázat hirdettetik. Ez állomás jövedelme 400 frt o. é. 30 frt lakbér és 600 □ kert illetmény.

Tanítónők is pályázhatnak; de a megválasztott tartozik a női kézimunkát ingyen tanítani. A német nyelven kívül a magyar nyelvben teljes jártasság kívánatik. Az ismétlődő iskolában való tanításért külön díj nem jár. Végleges megerősítés egy év után fog adatni.

A folyamodványok kellőleg felszerelve a felső-szent-iváni r. kath. iskolaszékre címzve főtiszt. dr. Csicsáky József prépost, esperes-plébános és kerületi tanfelügyelő urhoz Almásra (Bács-vm.) küldendők.

Felső-Szent-Iván, 1882. július hó 28-án.

GRÜN XAVER FERENC,
lelkész és iskolaszéki elnök

Budapesti társas polgári és kereskedelmi iskola

előbb **HAMPEL ANTAL**

Budapest, V. Nagy korona-utca 14. szám.

Ezen tanoda, melyet 50 év előtt Hampel Antal ur alapított, és mi azt már 16 év óta fenálló tanodákkal egyesítettük, minden törekvésünk oda irányul, hogy ezen intézetnek kiérdemelt jó hírnevét megőrizve tanítványainkat alaposan képzett egyénekké neveljük. Hogy törekvésünket biztosan eljűljük, iparkodunk ismert jeles tanárok alkalmazása által célunkat biztosítani. Tanítványaink az egyéves általános vizsgálat letétele előtt előkészítetnek. Tanodánk által tapintoztat van egybekötve, melyben teljes ellátáson kívül, szeretetteljes bánásmódban részesülnek és tanulmányaikban a legjobbosabb felügyelet alatt állanak. A legközelebbi tanévre a beiratások augusztus hó 27-én veszik kezdetüket. Értesítőt kívánatla ingyen küldünk.

4-1

Az igazgatóság:
Prasszer József igazgató. **Gross Gyula**

3111. sz.
tk. 1882.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Raab Nándor zombori lakosnak, — Bikár Lázár és Bikár Lyubomir zombori lakosok ellen 100 ft tőke, ennek 1881. szeptember 3-tól járó 6% kamatai 3 ft 95 kr. óvás 1/3 % váltó díj eddigi összesen 33 ft 95 kr. per és végrehajtási ügy jelenleg a hirdetményi díjjal o. é. 19 ft 60 kr. megalapított és még felmerülő költség nézve nyilvános árverésen a zombori 106. sz. tjkbeli alperesek néven álló A. (254 — 255) hr. 105. ö. i. számú ház és 205% □ öl beletelek 1200 ftra becsült birtokra az árverés elrendeltetvén, ugyan ezen ingatlan 1882. évi szeptember hó 27-ik napjának d. e. 10 órájára a kir. telekkönyvi hatóság helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alul is el fog adatni a következő feltételek mellett:

1. Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan fenti becsarának 10% -át, vagyis 120 frtot készpénzben a kiküldött kezéhez letenni.

2. Vevő köteles a vételért három egyenlő részletben és pedig az első 1/3 -át az árverés napjától számítandó egy hó alatt, a második 1/3 -át ugyan azon naptól számítandó két hónap alatt az utolsó 1/3 -át három hó alatt minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6% kamatokkal együtt az 1881. évi 39425. sz. a. a bírói letétek kezelésére nézve kiadott rendeletben meghatározott módozatok mellett a zombori m. k. adó, — mint bírói letéti pénztárnál lefizetni; a bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

3. A tulajdonjog bekebelezése csak a vételár és kamatainak teljes lefizetése után fog vevő javára hivatalból eszközöltetni. Az átruházási költségek — és az árverési naptól fogva az adó is, vevőt terhelik.

4. A vevőnek veteli bizonyítványa az 1881. é. LX. t. c. intézkedései értelmében csak az esetben kiadotni, ha az árverés napjától számított 15 nap alatt az idézett törvény cikk 187. §-a intézkedésének megfelelő utóajánlat nem tétetik.

5. A mennyiben vevő az árverési feltételek bármelyikének eleget nem tenne, a megvett ingatlan az érdekelte felek bármelyikének kérelmére az 1881. évi LX. t. c. 185. §-a értelmében, vevő veszélyére és költségére, bánatpénzének elvesztése mellett újabb árverés alá bocsátatni fog.

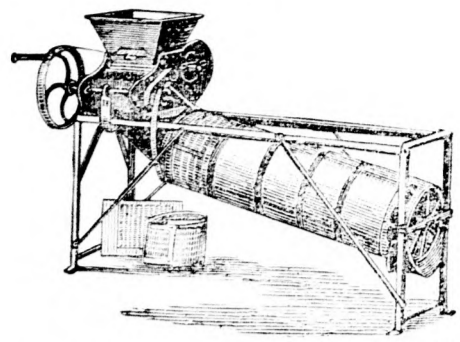
Zomborban, a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnak 1882. évi június hó 22-én tartott üléséből.

Valter Nándor, Széchenyi József,
kir. trvszéki jegyző kir. trvszéki elnök

GUTJAHR és MÜLLER

első budapesti Trieur és rostalemez-gyár.

Ajánlják min-
allitáson kitunte-
kat, különösen
köny és konkoly
különféle gabna-

den gazdasági ki-
tett gyártmányai-
Trieuroket buk-
kiválasztására a
nemekből.

Egyedüli bizományi raktárt Zombor és környéke számára tartunk

RAICHL JÁNOS

vaskereskedőnél Zomborban,

kinél ezen **Trieureink** eredeti budapesti gyári áraink szerint kaphatók.

Budapesti gyári áraink a következők:

1. a. sz. Trieur szelelő nélkül	65	frt.	szelelővel	75	frt.
1. sz. " " " "	85	"	"	95	"
2. sz. " " " "	130	"	"	150	"
3. sz. " " " "	160	"	"	180	"

2333. szám.
k. ig. 1882.

Pályázat.

Bács Bodrogh megye alsó I. járásba kebelezett Bácsújfalú községben a községjegyzői állomás üresedésbe jövén, — arra ezennel pályázat hirdetik, s a választásra határidőül f. évi július hó 31-ének reggeli 7 órája tüzetik ki.

A jegyzői évi javadalmaszás a következőkből áll:

a) készpénz fizetés	105	frt — kr.
b) 25 hectoliter buza váltási ára	160	" — "
c) 84 klgr. marhahús	33	" 60 "
d) 28 " faggyu	21	" — "
e) 112 kg. nehéz hizott sertés váltás. ára	58	" 24 "
f) 11 méterül tűzifa	48	" — "
g) 28 klgr. só	5	" 04 "
h) 1/2 telek föld, valamint szabad lakás haszonélvezete.		

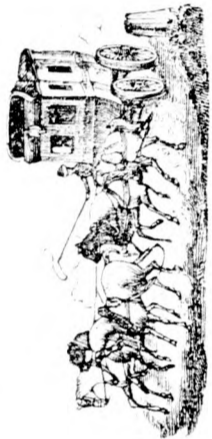
A pályázni szándékozók felhivatnak, miszerint ebbeli, s az 1871. évi XVIII. t. c. 74. és 75. §-ai értelmében a jegyzői szigorlatnak magyar és tót, esetleg más szláv nyelven való letevéséről tanuskodó kiegészítő okmánnyal felszerelt folyamódványait alólirt szolgabírói hivatalhoz a választást megelőző napon be-nyújtásuk.

Bács, 1882. július hó 10-én.

3—3

Nagy József
szolgabíró.

Társas-kocsi közlekedés.

Van szerencsém a t. c. utazó közönségnek becses tudomására hozni, hogy

kényelmesen berendezett új

TÁRSAS-KOCSI

f. évi június 20-ától kezdve naponta Zomborból a bezdani hajóállomáshoz és vissza

következő rendben közlekedik:

Zomborból Bezdába d. u. 5 óra 30 perckor csatlakozással a fölfelé menő postahajóval.

Bezdából Zomborba a lefele menő postahajó megerkezte után.

Az indulás és érkezés Zomborban a »Vadászkürt szálloda« előtt, Bezdában pedig az állomásnál történik.

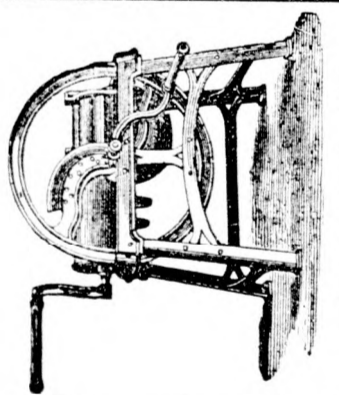
Menetdíj személyenként 1 frt 20 kr.; postagyász 20 kilogrammig személyenként ingyen.

Jegyek előre váltandók

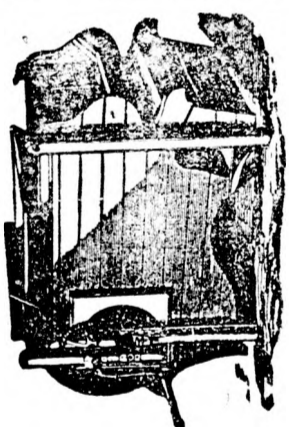
Spitzer Bernát

szállító üzletében Zomborban.

8—7

A S. A. Ujhelyi kiállításán az első díj s arany díszoklevéllel, a ZOMBORI kiállításán a magyar ipar fejlesztéséért díjazott oklevéllel jutalmazott magyar államgyearyari gőzmozgony és vaskeretű gőzcsaplepe, valamint a S. A. Ujhelyi, Ada, Zala-Egerszeg, Rimaszombat és a Széchenyi kiállításokon első díjjal kitüntetett szabadalmazott járgány cseplőgépek tisztító és zsákoló készülékekkel.

FEHÉR MIKLÓS.

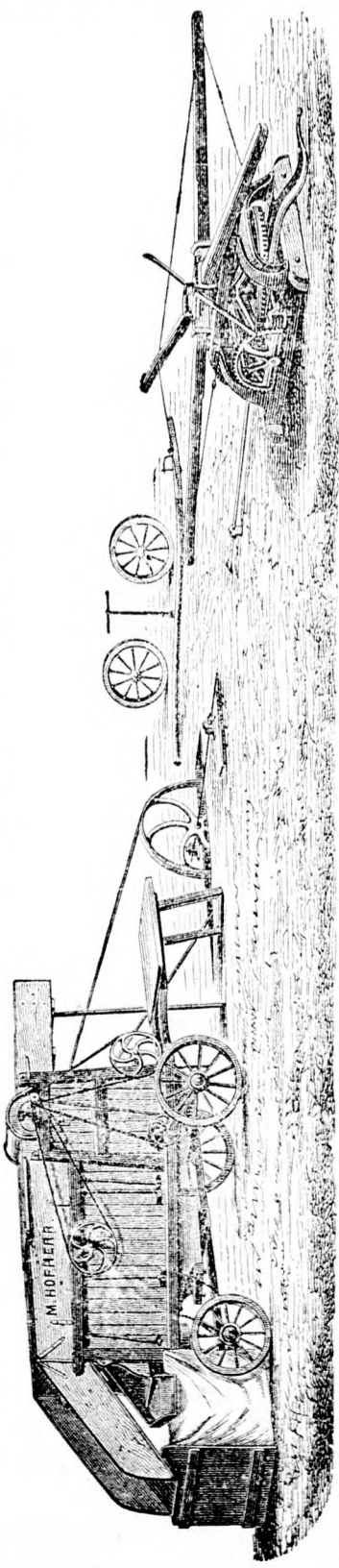
Levegőnyelő magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépjárműknek

BUDAPEST, üllői ut, 25. „Köztelek“

Ajánlja legnagyobb és nagy választékú raktárát az általa legelőször behozott legújabb szerkezetű járgány cseplőgépeit 2—4 loerőre, tisztító és zsákoló készülékekkel, valamint kisebb cseplőgépeit 1—2 loerőjű járgány hajtásra, szalma és törékrázóval; szelelő, tisztító és választó rostát, Trieur-eit konkoly, bukkony és zabválasztó szerkezettel, kukorica morzsolót, szecsokavágó és daráló gépeit, három-vasu könnyű járatú ekéit a legelősebb átrak és kedvező feltételek mellett.

Abrázolt árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

6—4

Nyomatott Bittermann Nándornál Zomborban.

Az apatini utca legszebb pontján fekvő, jó, szilárd, Imenyi-féle ház eladó. Van benne 4 utcai, 3 udvari szoba, 2 konyha, 1 éléskamra, 1 nagy üvegezett folyosó, 2 istálló, kocsi- és faszin, 2 pince, szép nagy kert.

Ugyanott több darab mérnöki műszer és egy jó karban levő zongora is kapható.

Egy tanonc

kerestetik Falcione Gusztáv fűszerkereskedésében Zomborban. 3—1

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

legtisztább égvényes

SAVANYU-KÚT

legjobb Asztali-és üdítő ital,

kitünő hatásának bizonyult köhögéscsillapító, gége bajoknál, gyomor-és hólyag hurutnál.

ÉDECSEK (az emésztés elősegítésére).

Mattoni Henrik, Karlsbadban (Csehország).

40—21